

duhovno življenje 1990

EL PAPA AL NUEVO EMBAJADOR ARGENTINO ANTE LA S. SEDE

Solo podrá lograrse un orden temporal más perfecto si al desarrollo material lo acompaña un mejoramiento de los espíritus. Hago fervientes votos para que esta nación, fiel a sus propios valores con la colaboración de todos los estamentos sociales, logre superar las dificultades de la hora presente...

Para consolidar los esfuerzos encaminados a superar una época de no pequeñas dificultades económicas y sociales, y alcanzar así un mayor progreso, la Argentina, además de los abundantes recursos de su suelo y de sus agentes, cuenta con unos grandes valores: los principios cristianos que han venido a ser elemento connatural de su idiosincrasia, inspiradores de sus virtudes e informadores de sus mismas instituciones. Esto representa un fundado motivo de esperanza y, a la vez, debe ser estímulo para acometer con decisión y amplitud de miras un renovado empeño en favor del bien común, dejando de lado el egoísmo y sobreponiéndose a los antagonismos y a las heridas del pasado, que dificultan la cohesión social y el logro de un futuro mejor para todos los argentinos (30-XI-89).

JEZIK

Svoj rodni jezik poznam že
od prvih dni,
ko sva skupaj brala Prešerna
nekje v onstranskem hribovju,
v jasnih pomladnih vztrepetih;
Cankarja v letih iskanja in hrepenenja
in Balantiča v zadnji, vojni jeseni.
Že od takrat ga poznam
in potem,
ko sva skupaj delila samoto tolikih dni
v velikem mestu.
Tam sem molil v cerkvah le v svojem jeziku,
v tistem, ki ima nekaj Trubarjevega
in je včasih malo neokreten,
pa vedno smiselno,
iskren in poveden.
Kako ga spoštujem, kadar je tak!
In ker vem, da se ne bom več vrnil,
hočem, da me ta jezik spremlja
do konca,
da se ne bom nehal pogovarjati v njem,
pozdravljati in se čuditi.

France Papež

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVija

LETO 57

FEBRUAR 1990

Rojakom na tujem

Dragi bratje in sestre!

Najprej bi se Vam rad predstavil. V začetku letošnjega leta sem bil menovan za narodnega ravnatelja za izseljensko dušno pastirstvo namesto ljubljanskega pomožnega škofa dr. Stanislava Leniča. V svojem imenu, v imenu slovenskih izseljenskih duhovnikov in Vas vseh bi se škofu Leniču rad prisrčno zahvalil za njegovo požrtvovalno in nesebično delo, ki ga je opravljal med Vami preko dvajset let. Po njegovi upokojitvi bom, če Bog da, nekaj let jaz vršil to poslanstvo, ta božični pozdrav je moj prvi stik z Vami vsemi. Vsi najlepše pozdravljeni!

Nekateri izmed Vas boste na božič in Novo leto prišli domov v svoj prvi dom, da v svojem rojst-

nem kraju, pri sorodnikih ali prijateljih preživite božične praznike. Drugi boste ostali tam, kjer ste si ustvarili svoj drugi dom. Tu boste s svojo družino ali več družin skupaj, morda pa tudi sami, praznovali božične praznike po navadah in običajih, ki ste jih prinesli od doma, pa tudi v drugačni obliki, ki ste jo sprejeli od ljudi, med katerimi sedaj živite in delate.

Dragi duhovniki in slovenski rojaki! Ne le jaz, vsi slovenski škofje Vam voščimo za letošnji božič, da bi Vas rojstvo božjega Sina močno povezal z našim ednim Odrešenikom, še tesneje med seboj in da bi to praznovanje slovenski duši tako blizu, utrdilo. Vaše slovenske korenine ter povezanost z domovino, ki Vas je dala.

Rojstvo božjega Sina je eden največjih dogodkov v človeški zgodovini. Bog ni prišel na svet s silo. Hotel je biti radovoljno sprejet in Marija je bila tista žena, po kateri je Bog dokončno urešnil svojo zavezo z nami. Kristus je po Mariji stopil v našo človeško bedo, postal je naš brat, prijatelj, sopotnik, vsakomur blizu, v vsem se je izenačil z nami, razen v grehu. In On bo ostal z nami povsod in vse dni do konca sveta.

Verniki in ljudje drugih narodnosti, med katerimi živite in delate, naj vidijo Vaš dober zgled, slišijo Vaše pošteno govorjenje in začutijo, kaj vse naredite za božje kraljestvo v sebi, v svojih dru-

žinah in skupaj s svojimi duhovniki po svojih slovenskih župnijah in manjših skupnostih: „Tako naj sveti vaša luč ljudem, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih“ (Mt 5, 16).

Konec letošnjega septembra je nenadoma odšel v večnost izseljenski duhovnik Vili Stegu, star komaj 46 let. Za njim je v Ingolstadt nastala praznina. Kako radi bi, da bi slovenske družine in župnije na tujem ustvarjale tako okolje, da bodo mladi v njem začutili Kristusov klic: „Hodi za menoj!“ in se mu velikodušno odzvali. Duhovniška služba je namreč najtesneje povezana z delom za božje kraljestvo.

Vas, dragi zdomci in izseljenci, se bomo doma še posebej spomnili na izseljensko nedeljo, 31. decembra. Letos jo bomo zadnjič obhajali na ta dan. Slovenski škofje smo sklenili, da bo poslej izseljenska nedelja v Sloveniji zadnja nedelja v mesecu juliju.

Ponovno voščimo Vam, dragi duhovniki, Vašim vernikom in vsem slovenskim rojakom po svetu obilje božičnih radosti ter Gospodovega varstva in blagoslova v novem letu.

Bog z Vami in njegova Mati!

Koper, v adventu 1989

Metod Pirih
koprski škof in narodni
ravnatelj za izseljensko dušno
pastirstvo

Cerkev sv. Marka v Vrbi na Gorenjskem, v neposredni bližini Prešernove rojstne hiše.

BESEDE

Vsaka resnična beseda ima srcé...

Slovenske besede —

dobili smo jih na vasi in v mestu,

nabrali na poljih

in ob potokih

kot rože.

Res, nekaj smo jih po mnogih letih izgubili

in so oveneale

ali so jih spodrinile tuje,

vendar so nam dali naši ljudje

toliko na pot,

da smo preskrbljeni do konca.

France Papež

Cerkev v službi kulture

Vem, da zveni nekam nenavadno ta naslov, ker smo navajeni na sintagme kot so: začetnica, posredovalka, utemeljiteljica, braniteljica, nositeljica, učiteljica, hraniteljica, pospeševaljica kulture, poleg njenega glavnega poslanstva: Pojdite in učite vse narode...

Je vse to, je pa še več in to namerno in načrtno: je zavestna ohranjevalka kulturne in narodne biti. Očitek Marxa in njegovih učencev kapitalizmu in Cerkvi, da so se z nastankom kapitalistične gospodarske ureditve vzpostavili narodi, Cerkev pa da je s svoje strani dodala svoje, da jih pomaga obvladati, bi bil v neki meri upravičen, v poštenem smislu besede seveda. Cerkev je ohranjevalka kulturne raznolikosti narodov v ekumenski enotnosti vere.

Dr. Joža Pogačnik je o prevodu Sv. pisma v slovenščino dejal, da smo se s tem velikim kodeksom zahodne civilizacije vključili v Evropo — danes bi morda dejal, da bi se radi priključili Srednji Evropi, kamor spadamo.

Stoletja smo bili že pokristjanjeni, vendar nam je manjkalo nekaj bistvenega za življenje: Sv. pismo v slovenščini. Če je med Heideggerjevimi nauki veliko zmot, je pa gotovo ena kratka rešnica, ki velja za nas: Jezik je hiša biti! Je hiša posameznika, družine, ožje in širje skupnosti, je

hiša biti naroda. Te biti ni Cerkev ustvarila, le omogočila je njen razvoj. Z razvojem jezika ji ni šlo, da bi preprečila stapljanje narodov-jezik ji je služil najprej kot sredstvo evangelizacije — širjenja blagovesti — pri čemer smo bili Slovenci posebej zaznamovani že od vseh začetkov. Do danes se ponavljajo očitki, da smo s sprejetjem krščanstva izgubili narodno neodvisnost.

Če si ogledamo zgodnji srednji vek po preseljevanju narodov, bomo opazili, da je bila dilema kristjan-pogan, ni pa bilo poudarka na jeziku in narodnosti. Krščanstvo je predstavljalo višjo stopnjo kulture, kateri se je poganstvo moralo umakniti. S sprejetjem krščanstva ni šlo toliko za izgubo samostojnosti in narodne identitete, saj so isto doživeli Bavarci, Sasi, Angli in druga ljudstva po Evropi. Za nas bi bilo tragično, če bi izgubili jezik, to našo hišo biti. Čeprav nimamo iz te dobe dosti podatkov in pisanih poročil, vendar na podlagi vesti o vojvodskem ustoličevanju lahko trdimo, da ta ni bil toliko ogrožen še polovico tisočletja po sprejetju vere. Preprosto zato, ker je navaden kmet lahko tožil vojvoda, celo tujca, v svojem jeziku. Tudi drugi narodi so bili v podobnem ali še slabšem položaju vse do protestantizma: v Evropi je prevladovala latinščina, šele nato je-

zik vojaško močnejšega in številnejšega naroda, ki pa je moral biti tudi gospodarsko bolj razvit. Mi nismo bili ne eno ne drugo. Seveda se je to zgodilo pri narodih že po spreobrnitvi iz poganstva, kako bi pa bilo, če se ne bi spreobrnil, imamo pa tudi primere iz zgodovine.

Storjen je bil pri nas prvi korak apostolov-poslancev božjih, ki naj bi pričali o nauku, rojstvu, življenju in smrti Nazarečana. Rastle so skupnosti nove vere,

verniki so se zbirali v hramih božjih, kjer so poslušali božjo besedo, pili Njegovo kri, uživali Kruh življenja. Gotovo je v njih še živel spomin na jeruzalemski tempelj in še na prejšnji Salomonov, kjer so hranili skrinjo zaveze, saj so bili večina izmed njih Judje, šele kasneje so se jim pridružili Grki in drugi narodi.

Nič ni bilo predragega, ničesar niso štedili, da so ga zgradili: dragocen les, žlahtne kovine, rezane kamne, prostore in posode za očiščevanje, drage tkanine, zlate posode in svečnike, sijajna oblačila, žrtvene živali. Za hišo božjo so zbrali vse, kar je iznašel človeški um na zahodu in vzhodu. Ni bilo to rojstvo arhitekture, saj to so poznali že poganski narodi, bila je njena razširitev med barbarski svet. Premaknil se je pomen templja na baziliko-hišo kralja, v katero je imel dostop vsakdo — demos — ljudstvo. Najbolj nadarjeni so delali za bivališče Kralja: stavbeniki, kiparji, slikarji, livarji, tkalci, mizarji, glasbeniki, izdelovalci glasbil, obdelovalci marmorja, in kamna, izdelovalci mozaika, svečarji, tkalci preprog in zastorov, barvanega stekla in dragih kamnov.

Tam blizu cerkve so v velikih mestih nastajali prvi učni zavodi — univerze, kjer so se zbirali ob študiju antičnih spisov o filozofiji, fiziki, metafiziki, medicini, zemljepisu, govorništvu, astronomiji in klasičnih jezikih. Študentje so prišli do predprav, ki

so se razvile v univerzitetno avtonomijo, ki bi jo lahko zavidala marsikatera moderna univerza. Začela se je doba teocentrizma in resničnega univerzalizma, kjer se ni spraševalo po jeziku in narodnosti, rasti in družbenem položaju, bogastvu. Začela se je inkulturacija Evrope, ki se je prenesla tudi na druge celine.

Bili so odstopi od nje; verski — protestantizem, ki je razdvojil do takrat enotno Evropo, in velike tri zmote človeštva, ki je zašlo na stranpota kulture: komunizem, fašizem, nacizem. Z njimi se je začelo novo obdobje — antropocentrizma: oboževanje človeške črede, zagledanost v poganško preteklost, povzdigovanje krvi in rase. Prav na njih lahko vidimo, da Cerkve ni mogoče ločiti od kulture; tudi oni so to opazili in od tedaj njeno preganjanje, preganjanje nosilke kulture in ohranjevalke pravic in dostojanstva človeka.

Če se vrnemo nazaj v zgodnji srednji vek, bomo videli, da je vse to rastlo organsko, se spreminjalo, prehajalo eno v drugo brez velikih in nenadnih pretresov-revolucij. Živela je želja po boljšem in popolnejšem življenju in popotniki in obiskovalci iz barbarških dežel, ki so poročali v domovini svojim vladarjem, niso mogli tega zamolčati. Redki so slutili, da je za vsem tem gonilna sila Cerkev, ki bi jih mogla dvigniti na isto raven.

„Pošlji nam učence, ki bodo

ljudstvo poučevali v domačem jeziku!“ je bila prošnja kneza Rastislava grškemu vladarju v Bizanc. Učiteljev, ki nam bodo pomagali, da pridemo do tega, kar imate vi, ne da bi izgubili, kar imamo. Vse to sta jim dala sveta brata Ciril in Metod, ki sta bila pred leti proglašena za apostola slovanskih narodov in zavetnika in evangelizatorja Evrope. Lahko bi ju naravnost imenovali tudi nosilca kulture, ker ni mogoče razdvojiti kulturne sfere od verske. Bila sta v službi kulture in pisec Pohvale sv. Cirilu pravi, „da je premnoge narode obogatil z bogoznanjem, zlasti je z bogotkanim vencem ovil mnogoplemenski slovanski narod“. Med temi narodi smo bili tudi mi, čeprav se je nujno poslanstvo omenjalo izključno kot samo versko, ne pa tudi kulturno.

Nova doba, nova apostola, novi jeziki, novi narodi, novi misijonski pristopi so izrazi iz razprave dr. Franca Grivca o svetih bratih. Ni dodal še nova cerkvena organizacija, čeprav je bila tudi ta nova in o kateri se razpravlja prav sedaj v slovenski Cerkvi. Ko govorim o novih narodih, je morda mislil tudi na Slovence, ali vsaj na obnovitev narodne zavesti, ki je po zmagi Obrov in Bavarcev skoraj izginila.

Kljub temu, da pripadamo kulturni tradiciji Srednje Evrope, moramo priznati, da se kulturna in duhovna bit njenih narodov kategorično razlikuje od naroda do

naroda. Novejše raziskave so dokazale, da je soroden način življenja eden najmočnejših dejavnikov povezave. Če bi uporabili izraz sorodnih kultur, bi povedali isto. To je opazil že Ivan Cankar in izrazil v enem samem, čeprav dolgem stavku, pred prvo svetovno vojno v Trstu. Od drugih narodov nas loči duhovna kultura, čeprav med materialno morda ni toliko razlik.

Skoraj petdesetletna odrinjenost katoličanov iz javnega življenja in središča kulturnega ustvarjanja je vzrok oplašeni in upadli src, zmedenih možganov in ukrivljenih hrbtenic. Naloge slovenske Cerkve pa so ostale kot so bile: Pojdite in učite... Učite jih, bodite v službi človeka, njegove kulture, ki je prežeta z evangelijem in prepojena s krvjo prednikov, ki so to kulturo ustvarjali in branili.

Tone Brulc

NADŠKOF DR. ALOJZIJ ŠUŠTAR O SKRBI ZA PRAVILEN JEZIK

Navadno ima jezik svojo vlogo pri utrjevanju in ohranjanju naroda in njegove zavesti in pri razvoju narodne kulture. Zato je tudi skrb za čist, klen, lep in plemenit jezik ena velikih dolžnosti. To ne pomeni samo, da se čim bolj naučimo pravilnega slovenskega jezika in da se v njem nenehno izpopolnjujemo. To tudi ne pomeni samo zavračanja tujih besed, tujega sloga in spačenega jezika, ki je le še neužitna mešanica z vseh mogočih strani. To pomeni tudi skrb za zdrav, zares kulturnen jezik, ki izraža in potrjuje duhovno zrelost in nravno prizadevanje za čim večjo izpopolnitev človeka. Tak jezik vzgaja človeka in družbo, jo dviga, jima prinaša srčno kulturo in jima ostrí čut in smisel za prave človeške vrednote. Ne samo v pisani besedi, v javnih govorih in pridigah, ampak tudi v medsebojnem pogovoru si moramo prizadevati in se vzgojiti za pristen in čist slovenski jezik.

(Iz Pisma slovenski mladini)

Ob tridesetletnici smrti škofa dr. Gregorija Rožmana

Govor dr. Julija Savellija na spominski proslavi ob 30-letnici smrti škofa dr. Gregorija Rožmana na nedeljo Kristusa Kralja, 26. XI. 89, v Slov. hiši.

Vladar narodov, čigar praznik obhajamo danes, obdarja majhne narode z dvema posebnima darovoma. Daje jim izredno žilavost in odporno moč, da se zoperstavljajo silam, ki jih skušajo uničiti, daje pa jim tudi velike moče, kli-carje narodne zavesti, buditelje narodnega duha in kovače narodove usode, ki vsak na svoj način in ob svojem času narod usmerjajo in vodijo.

Tudi naš mali narod, stoletja zatiran, preganjan in izpostavljen nevarnosti, da ga izbrišejo z obličja zemlje, je krvavel, a ni izkrvavel. Žrtve so rojevale nove junake in narod je vztrajal in v novi borbi za prostor na svobodnem soncu že desetletja spet vztraja in živi.

Mož velikanov, ki mu jih je Bog dajal skozi vso zgodovino, pač ni treba naštevati. Ne bili bi jih vredni, če bi jih ne poznali in slavili. Tek časa nas vodi k obletnicam, ob katerih naj se jih spominjamo in si osvežimo njih delo, žrtve in pomen za narodovo življenje.

Tako obletnico moža, čigar pojava in delo v odločilnih in najtežjih dneh narodovega življenja

sta za nas in bosta za zgodovino naroda izrednega pomena, obhajamo danes, ko se ob 30-letnici njegove smrti spominjamo nadpastirja, škofa dr. Gregorija Rožmana. Ko smo pričakovali, da nas bo spet obiskal v Argentini, je iz Clevelanda 16. novembra 1959 — ob tretji obletnici blagoslovitve naše cerkve v Slovenski hiši — umrl. Gospod mu je za vedno odvzel „težo križa“ ter ga poklical po „plačilo“.

Letos pa je poteklo tudi 60 let, odkar je, najprej kot pomočnik, potem pa kot naslednik škofa Jegliča, vzel na svoja ramena to „križa težo“, ki jo je v službi Gospoda nosil polnih 30 let, od tega skoro polovico v izgnanstvu.

Zato je letos prav posebna priložnost, da si ob dvojnem jubileju osvežimo zlasti njegove škofovske odlike, da nikdar ne pridejo v pozabo ne samo med nami, ampak — ko bo čas dozorel — znova v polnosti zažare tudi v domovini.

Naj stopi pred nas kot nadpastir od nastopa svoje škofovske službe, posebej še kot glasnik poslanstva v težkih letih vojne in revolucije in končno kot oče beguncev in

izgnancev, katerih usodo je delil!

Njegov obširni življenjepis, številni članki in razprave ter vrsta njegovih postirskih pisem doma in v tujini so prebogata snov za skromen obseg današnjih spominskih besed, ki naj služijo v pieten poklon njegovemu spominu in zahvalo Bogu, da ga je dal nam, ki smo v svetu, in domovini, ki ga danes sicer še vedno sramoti, a počasi tudi spoznava in priznava pomen in upravičeno potrebo njegovega dela.

Čimbolj se nam odmika v zgodovino njegova osebnost, tembolj vstaja pred nami podoba Rožmana — velikega duhovnika. Njegove pridige, njegova pastirska pisma,

njegova gorečnost pri razlagi božje besede — so še vedno neizčrpen vir vsakemu dušnemu pastirju. Spomnimo se našega dragega msgr. Oreharja. Skoro ni bilo pridige, v kateri ne bi omenjal Rožmanovih besed. Rožmanu so bila krščanska načela vodilo pri vsem njegovem delu in odločno je opozarjal: „Trdno se je treba držati resničnih in pravih načel. S te skale nas noben tok ne sme potegniti v svoje temno vodovje.“

Kot veliki duhovnik je bil škof dveh velikih kongresov Kristusa Kralja. Kako lepo sovпада njegova smrt z neposredno bližino praznika Kralja sveta! Bil je graditelj Baragovega semenišča, veliki misijonar, ki mu je bil dan dar besede, s katero je vodil svojo čredo po celi deželi in tudi izven nje; zlasti med izseljenci. Ni ločeval svojih ovac po politični opredeljenosti, po bogastvu ali kakršnikoli pripadnosti. Vsem je bil vzoren pastir, a zato premnogokrat žel za vso dobroto zaničevanje in obrekovanje.

Potekalo je ravno 10 let, kar je Pij XI. pozval vernike, naj se pod vodstvom škofov upró modernemu poganstvu in se posvete širjenju in utrjevanju božjega kraljestva. Škof Rožman je ta klic Petrovega naslednika dobro razumel.

Težko je bilo začeti, a je vztrajal. Ustanovil je **Katoliško akcijo**, ki je bila zanj najvažnejša zadeva in dolžnost njegove škofovske službe. Veselil se je njenega napredka in trpel, kadar je v kato-

liških krogih prišlo do nespore-
zumov ob različnih gledanjih na
delo mladine, zlasti dijaške. V
prividu bližajoče se katastrofe je
še posebej opozarjal na vztrajno
in odločno delo v **enotni fronti**. Žal
ga niso vsi razumeli.

Teža njegovega križa so bile
tudi socialne razmere v škofiji:
brezposelnost, kmečki dolgovi, rev-
ščina, nepravičnost v delovnih od-
nosih — vse preveč za njegovo
mehko dušo in bližnjega ljubeče
pastirsko srce. Socialni okrožnici
Rerum novarum in Quadragesi-
mo anno sta mu bili trdna opora
cerkvenega socialnega nauka in z
vso vnemo je priporočal njih študij
in uveljavljanje. Da bi nauk
spremljalo tudi delo, je ustano-
vil Karitativno zvezo, skrbel za
revne študente, izseljence (uvedel
Izseljensko nedeljo), med vojno
skrbel za begunce, reševal Jude,
zapornike, internirance.

Še in še bi lahko naštevali nje-
gove človeške in škofovske odli-
ke, a ustavimo se pri najtežji do-
bi njegove škofovske službe, pri
letih, ki so vodila v vojno in re-
volucijo, ki se je z vsem sovra-
štvom in besom razdivjala pri nas.
Takrat je bil Rožman **svetilnik na**
gori, pa prav zato postal in ostal
simbol preganjanja in znamenje,
ki mu nasprotujejo. Govoriti med
nami o njegovem odločnem stali-
šču proti komunizmu je gotovo
odveč.

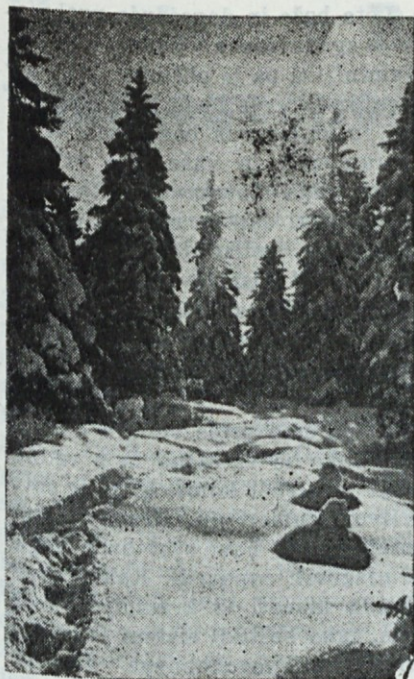
Prav pa je, da pribijemo: ka-
darkoli je šlo za načelno obsodbo
komunizma, ni pomišljal. Pri tem

pa bo vedno blestela njegova iz-
java v znanem govoru: „V to, da
obsojamo komunizem in da vas
svarimo pred njim, **me vodi ljube-**
zen do vas in do vsega naroda. Ta
ljubezen, ki ima korenike v božji
ljubezni, nas sili, da dolžnost uče-
nja vršimo tudi tedaj, če bi mora-
li še toliko trpeti.“ Vedno pa je
obsojal nauk, nikdar pa ljudi, ki
so ga izpovedovali in širili.

Komunizem je, po nauku Cer-
kve junaško oznanjal za največje
zlo. Zato je tudi odobral odpor
proti njemu, ko je videl, da je
ta boj bil vsiljen in da je šlo za
obrambo pred napadom, za nevar-
nost, da narod izgubi svobodo,
tudi svobodo častiti Boga, izraža-
ti svoje misli, združevati se, vzga-
jati otroke, izobraževati se — do
česar je, žal, po zmagi komunizma
doma tudi prišlo.

Vsa vojna leta je dejansko pred-
stavljala **vso slovensko Cerkev**. Za-
to so vsi napadi na škofa leteli
na Cerkev in obratno. Škofu je bi-
la najvišja postava blagor duš,
zato je vedno učil resnico in pri
tem ni odstopil niti koraka. Dru-
go, kar ga je vodilo, pa je bilo
reševanje slovenskih življenj. Ni
vprašal, kdo je tisti, ki je v sti-
ski; pomagal je vsem. V svojem
pismu v leto 1956 opisuje takole
vso bol, ki jo je čutil v letih o-
kupacije, ko je vsako jutro s stra-
hom pristopil k oltarju.

„Jezus, kakšne grozne vesti mi
bo ta dan zopet prinesel? In so
prihajala poročila, pogosto. prepo-
gosto poročila o umorih, požigih,

aretacijah in racijah, ko so lovili nedolžne žrtve in jih pošiljali v taborišča stradanja in umiranja, o izgonih in preselitvah — brez konca in kraja. In potem so prihajale objokane žene in matere, zaskrbljeni očetje in prestrašeni otroci prositi: Pomagajte, pomagajte; izposlujte pri sovražni oblasti, da „našega“ izpustite. Nato pa ponovne in ponovne intervencije, prošnje in rotnje pri oblastnikih, ki smo jih odklanjali in mrzeli, a za trpeče rojake smo tudi te poniževalne in do gnusa nesimpatične korake tvegali.“

Tako sam pripoveduje. To je bila torej toliko očitana škofova

kolaboracija. Da, tudi in celo za življenje tistih, ki so mu stregli po življenju. Pa so ga klevetali, sramotili in psovali, kar še niti danes ni potihnilo. Klevete in sramotitve so ga bolele, zlasti še, kadar je vedel, da z njimi ni prizadeta le njegova osebna čast, ampak tudi čast duhovniške in škofovske službe. A vendar zaradi tega ni mrzil žalivcev. Vračal je z ljubeznijo. Nikdar ni nehal moliti za spreobrnjenje slovenskih komunistov. In zadnja prošnja na smrtni postelji je bila najlepši dokaz velikodušnega odpuščanja: „Molite za moje preganjalce!“ — so bile njegove zadnje besede.

Ob letošnjem spominu mu bomo izkazali našo največjo hvaležnost tako, da bomo obljubili zvestobo njegovemu nauku, zlasti vsemu, kar nam je naročal, ko je z nami delil usodo begunstva in izgnanstva.

Že prvo leto piše iz Minnesote: „**Zaupajte in verujte**, da Bog vse razmere v svetu ureja v naše zveličanje, ne pa v našo pogubo. Zato Ga prosimo samo tega, da Ga ne bi žalili in njegovo milost izgubili. Gojimo **medsebojno ljubezen**, da iz svojega občestva odstranimo vse, kar more kršiti ljubezen: zamerljivost, nevoščljivost, sebičnost, lakomnost, ljubosumnost. Geslo in vodilo vam bo di: Goreče, iz srca se med seboj ljubite!“

Leto pozneje nam i; Clevelanda naslavlja novo geslo: „**Vztrajajte na pravi poti!** V zadoščenje

nam je, da svet spoznava, kar smo mi že od začetka borbe spoznali. Vztrajajmo torej na svoji poti, po kateri smo hodili v letih groze in gorja in ki jo sedaj ves demokratični svet priznava za pravilno. Ohranimo za vsako ceno notranjo svobodo; ne postanimo sužnji materialističnega duha svojega okolja. Nismo se uklonili nasilju brezboštva, zato ne bomo vzeli nase prostovoljno njegovega trdega jarma.“

In spet drugič nam piše: „Mala čreda smo. Malo nas je Slovencev, nas v svetu še manj. Mala čreda z močno vero bodimo v vsem svojem življenju, potem bomo sposobni in vredni, da Gospod izpolni nad nami obljubo: Ne boj se, mala čreda, zakaj vaš Oče je sklenil, dati vam kraljestvo.“

Ob drugi priložnosti nas spet očetovsko opozarja: „Držite skupaj, povežite se v prijateljstvu in v krščanski ljubezni! Glejmo na to, kar nas druži, v čemer smo edini, močnejši bomo in bolj odporni.“

V svojem zadnjem pismu, naslovljenem na vse, spet naroča: „Drobci malega naroda smo, raztreseni po vsej zemeljski obli. Eno nas druži in veže: Slovenci smo in kristjani. V teh dveh točkah smo eno, če nas je mnogo skupaj ali pa smo le poedine družine. Bog nas je ustvaril Slovence in nas pri sv. krstu sprejel za svoje otroke. To dvojje nam ostane. Tega se zavedajmo. V tem je moč.“

Leta beže in dogajanja prehajajo v zgodovino ali celo v pozabo. Neminljiva pa je obljuba: „Blagor vam, kadar vas bodo ljudje sovražili in kadar vas bodo izobčili in zasramovali in vaše ime zavrgli zaradi Sina človekovega. Razveselite se tisti dan in radujte se, zakaj glejte, veliko je vaše plačilo v nebesih“ (Lk 6, 20-26). Trdno verujemo, da se je ta blagor s pridige na gori nad škofom Rožmanom v polni meri izpolnil.

Mi pa smo priče velikih dogodkov, kako se vztrajno in z vedno večjo silo ruši kolos, ki je s sovraštvom, umori in strahovanjem hotel graditi novi svet brez Boga in njegovih zapovedi. Kakor zver nerada izpusti iz krempljev svoj plen, tako se tudi sistem tega satanskega „novodobnega tlačanstva“ upira do zadnjega, tudi z varljivimi obljubami. Še je v njem skrito sovrašтво, še mržnja, še vztraja na laži. Še je pred ljubljansko škofijsko palačo prst, ki nad 40 let lažno obtožuje škofa Rožmana, čeprav mu je poštena večina že, žal prepozno, dala potrebno zadoščenje. Božji mlini mellejo pač počasi...

Zato zaupajmo, kakor nas je učil škof Gregorij in kakor on tudi mi molimo za sovražnike. S tem se bomo pokazali vredne sinove naroda, ki čaka, da mu zasiže v vsem svojem žaru sij zlate svobode. Škof Gregorij nas pri tem gotovo spremlja in močno podpira.

Verujem v Boga Očeta vsemogočnega

Vsi ljudje nimajo dobrih izkušenj s svojimi očeti in materami. Mnogi pa so vendarle izkusili, kako jih njihovi starši sprejemajo in potrjujejo, da se lahko obrnejo nanje v svoji sreči ali stiski, dobijo pri njih pomoč in nasvete za življenje. Vsi ljudje poznajo vsaj hrepenenje po takšnih izkušnjah. Če Bogu pravim Oče, je to prva in temeljna podoba, ki pojasni, kaj je Bog zame. Kakor zelo dober oče ali tudi zelo dobra mati hoče in potrjuje moje življenje in življenje vseh ljudi. Obdaja me z dobrohotno skrbjo. Spremlja in razume me. Daje mi, kar potrebujem. Zame ima nalogo, ki more osmisлити moje življenje. Pusti, da najdem poti, ki me vodijo dalje. Njemu se lahko zaupam. Tudi če me zajame strah, mi ni treba živeti v poslednjem strahu, da bom padel iz božje, Očetove roke — niti ob smrti ne.

Če priznavam Boga za Očeta, sprejemam tudi svoje božje otroštvo. To najprej pomeni, da nisem prepuščen samemu sebi, da ni treba, da povsem skrbim sam zase, da si sam dajem smisel, da se sam dovršim in se priključim iz smrti. Nekateri ljudje, ki so se odpovedali veri v Boga, hočejo biti odrasli v tem smislu, da nočejo prositi in prejemati, da niso na nič

in na nikogar navezani in hočejo storiti vse sami. Toda v mnogih raste slutnja, da se preveč naprezamo, če hočemo sami opraviti s seboj in svojo zgodovino. Varujemo se, če si domišljamo, da moremo drug drugemu dati vse. Mora nam biti dano — in dano nam bo, kar potrebujemo zase in za druge. Da uporabljamo to, kar nam je bilo dano, tudi za druge, je naša odgovornost, se pravi naš odgovor Očetu, ki daje.

Da smem poimenovati temelj svojega življenja za Očeta in pri tem misliti na najboljšega očeta, mi je povedal Jezus. Bil je ves prepojen s tem, da je njegov Bog in Oče — skrivnost njegovega in vsega življenja — v celoti dober. Živel je iz gotovosti, da je vse, kar ogroža, prizadene ali uničuje naše življenje, proti božji, proti Očetovi volji. Zakaj kljub temu obstoji smrt v svojih mnogih predoblikah, je za nas nedoumljivo. Enako nedoumljivo nam je, zakaj se je Jezus predal smrti. Verujem pa lahko v Boga kot varujočega in rešujočega Očeta, ker ni pustil Jezusa v smrti. Iz smrti ga je dokončno poklical v svoje življenje. Tako hoče rešiti vsakega človeka. Temne sile, ki se na tisoče načinov stegujejo po našem življenju, ne bodo imele zadnje besede. Bog

Grehi opustitve

Grehi opustitve niso samo tisti, ki jih stori nekdo, ko opusti neko dobro, ki je naravnost zapovedano, npr. nedeljsko mašo. Grehi opustitve so predvsem tisti, ki jih človek zagreši, ker neko dobro ni zadošči dobro storil, ker je torej večje dobro opustil, čeprav bi to glede na svoje sposobnosti moral storiti.

Za grehe opustitve imamo tudi tisto, ko nekdo opusti, kar ni naravnost zapovedano z zunanjim zakonom, pač pa ga k storitvi dobrega nagiba milost in priložnost, ki se mu nudi in ga moralno obvezuje. Sem spadajo razne opustitve dobrega v poklicu, v osebem posvečevanju, v delu za odrešenje bližnjega, pri delu za skupnost in

hoče, da živimo, in kar hoče, to lahko stori in bo storil. Zato ga priznavamo za vsemogočnega. Kot Oče, ki skrbi za nas, je vsemogočen; ne kot despot, ki bi nas zatiral in oviral našo osebnost rast. Pri tem se lahko Bog, naš Oče, izkaže za povsem nemočnega in gre tako daleč, da nemočno trpi z nami in zaradi nas. Nazadnje pa bo obrisal vse solze in spremenil vsako bolečino v radost. In s tem začenja že sedaj. Na mnogotere načine deluje v nas: pomaga nam in nas prenavlja, odrešuje in osvobaja.

Dieter Emeis

človeško družbo, pri potrebah, ki jih uvidi samo določena oseba. pri posebnih odgovornostih, v posebnih priložnostih.

Grehi opustitve morejo biti večjih hujši kot grehi storitve. Ker smo morda preveč usmerjeni v to, da delamo le, kar je predpisane in po zakoncih določenega, jih radi spregledamo in najdemo zanje opravičujoče razloge. Zato je toliko bolj potrebno, da prisluhnemo glasu milosti v sebi in drugih ter da smo budni za moralne pozive, ki jih narekujejo okoliščine pri sebi in v okolju. Treba je oblikovati pri sebi in tistih, za katere smo odgovorni v družini, šoli ali delu, čut za grehe opustitve; paziti pa je treba tudi, da ne zapademo v tankovestnost in prenatčenost.

Da v to ne zapademo, moramo meriti svoja dejanja po tem, kako smo v vsakdanjem življenju v odnosu do svojega Boga. Bogu služimo na plemenit način, če delamo dobro, ne da bi mislili na to, brez računov in pretehtavanja, iz ljubezni do dobrega in odklanjanja zla. Bogu bomo služili nekako nehote, sami od sebe takrat, ko ne bomo toliko vedeli, da delamo prav, temveč bolj, da ne delamo napačnega. Če neko stvar zlahka obvladamo, sploh ne mislimo na dolžnost, ko jo izpolnjujemo, kakor ne mislimo na hojo ali dihanje ali mišljenje. Samo na težke

stvari moramo pred dejanjem misliti; človek vere pa sprejema vsakdanje reči, kakor prihajajo, povsem naravno in trezno dela dobro, kjerkoli ima priložnost. Ker je njegovo srce pri svojem Bogu, je dnevno opravilo eno samo dejanje vere, kakor tudi en sam izraz pokorščine svojemu Bogu, ne pa zopetno in zopetno spraševanje

po svojih dejanjih: „Če tega ne bom naredil, postavljam svoje zveličanje na kocko; če pa se tega lotim, smem upati, da bom zveličan.“

Proti grehom opustitve se upiramo s krepostjo krščanske velikodušnosti.

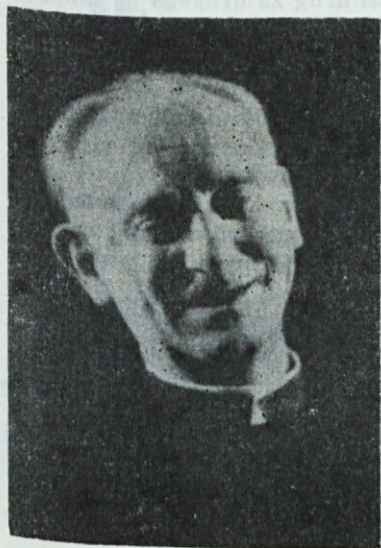
Prirejeno po
dr. Stefanu Steinerju

Kako prav živeti?

KAJ POMENI ODGOVORNOST?

„Nobenega čuta odgovornosti nimajo, popolnoma neodgovorno se odločajo in delajo...“ Take in podobne tožbe je slišati na etičnem področju. S tem je mišljena

lahkomiselnost in brezskrbnost, v kateri se človek komaj ali nič ne ozira na posledice svoje odločitve, bodisi zase ali za druge. Kdor tako ravna, lahko sebi in drugim silno škoduje. Zato ljudje pričakujejo in zahtevajo odgovornost predvsem od tistih, ki odločajo ne samo o samem sebi, ampak tudi — ali predvsem — za druge in za družbo. Zavest odgovornosti in vprašanje, kako buditi, poglobiti in utrditi to zavest in človeka tako vzgojiti, da bi bil dovolj zrel in močan za prevzem odgovornosti, sta postala ena glavnih tem v današnjem času. Da je odgovornost v zakonski skupnosti in družini, ko gre vedno tudi za druge in za prihodnost, posebno važna, je jasno. Odgovornost pomeni, da se človek zaveda, da mora nekemu polagati račun in dajati odgovor o svojem odločanju. Račun in odgovor pa je mogoče pričakovati le od nekoga, ki se zaveda, da dela, ali bi se tega vsaj moral za-

vedati, ki more in mora presoditi posledice svojih dejanj. Odgovoren v pravem smislu more biti le zrel človek. Odgovornost otrok ali v svojem spoznanju in svobodnem odločanju omejenih ljudi je sorazmerno majhna. Kdor pa je na „odgovornem“ mestu, mora biti zmožen odgovornost tudi prevzeti in se je zavedati.

Človek je odgovoren najprej pred samim seboj, pred svojo vestjo. Ta notranja osebna zavest odgovornosti je temeljnega pomena. Ne sme obstajati le v izgovarjanju na druge, kakor da bi bili ti vsega krivi, tudi ne le v zagovarjanju in opravičevanju samega sebe. Brezpogojna in popolna odkritosrčnost je edina resnična oblika prave odgovornosti.

Ker je človek družbeno bitje in imajo njegove odločitve tako ali drugače vedno tudi posledice za druge, včasih celo izredno velike in dolgotrajne, se mora zavedati tudi odgovornosti pred družbo in pred javnostjo. Tiste, ki imajo javne službe, družba na različne načine kliče na odgovor. Ali more družba do zadnjega ugotavljati njihovo osebno moralno odgovornost in pravilno presoditi zasluge ali krivdo, je drugo vprašanje. Kdor se ne čuti odgovornega najprej v svoji vesti, ampak mu je vse to le družbena zadeva, najde veliko izgovorov, da zavrne svojo odgovornost na druge.

Kristjan pa se zaveda, da ni odgovoren le pred lastno vestjo in pred družbo, ampak končno

pred Bogom. Čeprav Bog ne dela računov vsako soboto in večkrat dolgo čaka, preden pokliče človeka na odgovor, pred njim nič ne zastari ali se izgubi v prazno. Zavest odgovornosti pred Bogom daje človeškemu življenju tisto zadnjo resnost, ki odločanje v dobrem in slabem pokaže v vse drugačni luči. Kjer se ljudje ne zavedajo svoje odgovornosti pred Bogom, sčasoma kaj lahko pozabijo tudi na svojo odgovornost pred lastno vestjo in pred družbo.

Nihče pa ni odgovoren samo zase, ampak vedno hkrati tudi za druge. Čim bolj je kdo z drugimi povezan v življenjski skupnosti — in kje je ta večja kot v zakonu in družini!, tem večja je njegova soodgovornost za druge.

Zaradi povezanosti med ljudmi in zaradi medsebojne soodgovornosti drug za drugega pa nihče ni odgovoren osamljeno in le sam, ampak vedno skupaj z drugimi. Taka soodgovornost pa ne pomeni, da bi se človek mogel izgovarjati z neko kolektivno ali množično odgovornostjo in se sam tako rekoč anonimno izmuzniti. Odgovornost ostane tudi v obliki skupne soodgovornosti čisto osebna zadeva.

Zavest odgovornosti in soodgovornosti zase in za druge je znamenje zrelega človeka in zrelega kristjana. Ker smo vsi le na poti k tej zrelosti, smo tudi v tem drug za drugega odgovorni.

Alojzij Šuštar

Bogoslužna znamenja pri sveti maši

KRUH

Nekoč, ko so še doma pekli vsakdanji kruh, je bil tisti dan takorekoč praznik. Najprej se je kakor kakšen novorojenček rahlo gibal kvas, ki je bil prej trd, pa ga je mati namočila v mlačni vodi, da bi se kvasovke prebudile in se začele razvijati, potem je ta kvas zamесila v moko, da je nastalo testo. Nato je bilo nekaj ur mirovanja, vsaj na videz, saj je v resnici testo naraščalo, pravimo, da se je gibal, dokler ga mati ni razdelila in zvaljala v kolače, v hlebe, jih

zmočila na gornji strani z vodo, zarisala na to mehko oblino križ s svojim delavnim palcem in ga vsadila v vročo peč. Kmalu je po sveže pečenem kruhu zadišala vsa hiša in zbudil se je tek, da bi uživali to sveto hrano, nastalo iz toliko zrn in je sad dela tolikih ljudi, ki so drug za drugim dodajali svoj delež, da je bil končno kruh na mizi: orači in sejavci, žanjci in mlatiči, vozniki in mlinarji, končno pa še mati, ki je s svojimi rokami zgnetla vse trude in skrbi vseh sodelujočih.

Ne uživamo samo kruha, toda kruh je bil že od pamtiveka znamenje če že ne preobilja, gotovo pa znamenje, da pri hiši ni stradeža, torej znamenje zadovoljne sitosti.

Že navaden vsakdanji kruh je veliko darilo iz nebes, saj bi brez kruha bilo naše življenje osiromašeno, prikrajšani bi bili za dobro, ki se je nikoli ne preobjemo in se k tej čudoviti jedi vedno znova vračamo.

Jezus je za znamenje svoje navzočnosti med nami izbral kruh. Že po čudežu v puščavi, ko je z malo hlebi in ribami nasitil množico, je obljubil kruh iz nebes in poslušalcem pojasnil, da je on sam ta kruh, ki daje večno življenje, kajti ta kruh je njegovo meso za življenje sveta. Pri zadnji večerji je obljubo spolnil, ko je nad kruhom rekel: Vzemite in jejte od

tega vsi, to je moje telo, ki se daje za vas.

Za mašo smo pripravili navaden pšenični kruh. Pšeničnega pač zato, ker je v Sredozemlju pšeničen kruh najplemenitejši in najbolj cenjen kruh. Morda je tudi Jezus pri zadnji večerji imel v rokah pšenični kruh, čeprav je skoraj bolj verjetno, da so takrat imeli na mizi ječmenov kruh. Za Kristusovo navzočnost pod podobo kruha pa vrsta moke ni bistvena, kakor tudi ne zunanja oblika kruha.

V prvi krščanski dobi so pri maši uporabljali tanke hlebčke kruha, ki so jih za obhajilo razlomili na koščke. Šele pozneje, okrog osmega stoletja so začeli uporabljati drugačno obliko kruha za mašo in sicer v obliki, ki jo imamo danes: v obliki majhnih, za kovanec velikih hlebčkov nekvašenega kruha, hostij.

Hostija je navaden pšenični kruh in sicer iz nekvašenega testa. Skoraj gotovo je Jezus pri zadnji večerji uporabil nekvašen kruh, takoimenovani „kruh solza“, kruh pastirjev in popotnikov, vendar je prva Cerkev tako na Zahodu kakor tudi na Vzhodu splošno uporabljala navaden, vsakdanji, torej kvašen kruh. Vzhodna Cerkev je to navado še danes ohranila in je mnogim navada zahodne Cerkve, da uporablja za mašo nekvašen kruh, v hudo spotiko. Za Kristusovo pričujočnost pod podobo kruha pa je to postranskega

pomena in je zato vseeno, za kakšen kruh se Cerkev odloči. Da imamo sedaj v katoliški Cerkvi nekvašen kruh in sicer v obliki tankih hostij, je iz čisto praktičnega vzroka, da se hostije laže shranjujejo in se hitro ne pokvarijo in da je zanje dovolj prostora v ciboriju, kjer jih hranimo za bolnike in tudi zato, ker je v veliki skupnosti število obhajil težko vnaprej določiti.

Kruh, ki smo ga pripravili za mašo s svojim darom pri darovanju, s svojim delom, trpljenjem in žrtvami ter molitvijo, pri darovanju prinesejo strežniki na oltar. Nekoč je bilo prinašanje darov zelo slovesno. Verniki so se uvrstili v procesijo in prinašali k oltarju kruh, vino, olje, vosek, cvetje in druge stvari.

Ko je Jezus za svojo pričujočnost med nami izbral kruh, je že s tem nakazal, čemu nam ga daje: da bi nam bil v hrano in okrepičilo na naši romarski poti domov k Očetu. Po Gospodovi volji in po njegovi besedi je postal kruh znamenje za Kristusovo telo, toda ne navadno znamenje, ki samo nekaj pomeni, ampak znamenje, ki to, kar nakazuje, v resnici tudi je. Z drugimi besedami: Ta sveti kruh ni samo znamenje Kristusovega rešnjega telesa, ampak je v resnici Njegovo sveto rešnje telo. Pri spremenjenju se kruh zares spremeni v Jezusovo telo, čeprav ne v fizikalnem pomenu, saj podoba kruha ostane nespremenjena. Tega nam ne potrjuje nobeno naše izku-

Sveto pismo - moj vsakdan

Ko govorimo o koristnosti branja Svetega pisma, ne moremo mimo vloge, ki jo je imelo Sveto pismo v življenju naroda, pri katerem je nastalo. Starozavezno ljudstvo je živelo iz Svetega pisma. Ker je črpalo iz njega življenjsko modrost, je bilo duhovno nad drugimi narodi. Čeprav so bili ti navadno večji in močnejši, Izraelcev duhovno niso mogli premagati ali si jih podvreči (asimilirati).

Ko so prišli pod Jozuevim vodstvom pred Sveto deželo, da bi jo zavzeli, ta ni bila prazna. V njej so živeli Kanaanci. Ti so imeli za tisti čas izredno visoko

stvo, ampak samo naša vera Jezusovi besedi:

Tip, okus in vid na tebi moti se,
le iz poslušanja vera trdna je.

Bodimo hvaležni za nedopovedljivo dobroto božjega Sina, ki s svojo prisotnostjo v tem grešnem svetu vedno znova nase jemlje vse zlo tega sveta, briše naše zadolženje in nas s svojim telesom hrani in krepi v boju za dobro, pravičnost in mir in pred to veliko skrivnostjo priklonimo svoje glave:

Molimo te ponižno, skriti Bog nebes, ki v podobi kruha tajno bivaš res.

Lojze Kozar

kulturo. Bili so za stalno naseljeni v deželi, živeli v hišah in imeli utrjena mesta. Izraelci pa so bili še pastirsko ljudstvo in brez stalnega bivališča. Kanaanci so bili dobro organizirani in oboroženi. Vajeni so bili vojaške tehnike. Njim so se zdaj postavili po robu Izraelci, ki niso poznali vojaške spretnosti. Tudi organizirani niso bili in med seboj ne preveč edini. Delili so se na dvanajest rodov, ki so bili prej sovražni med seboj seboj kot bratsko povezani. Povezovala jih je samo vera v enega Boga in dosledno življenje po božjih zapovedih. Medtem ko so Kanaanci živeli zelo lagodno in se izživljali v pogubnem češčenju bogov, posebno boginje plodnosti Ašere, so bili izraelski rodovi duhovno zdravi in odporni. Kanaanci so imeli telesno premoč, Izraelci pa duhovno. Vera v enega Boga in zavest, da so božja lastnina, jim je dajala takšno moč, da so končno premagali kulturno višje stoječe kanaansko prebivalstvo in zavzeli njihovo deželo.

Duh je srčika življenja in če je duh zdrav, je zdravo tudi telo. Zakaj je začelo propadati rimsko cesarstvo? Ne zaradi porazov na bojišču, ne zaradi finančnega poloma ali premajhne produktivnosti, ampak zato, ker so bili ljudje pijani od udobja. „Dajte nam kru-

ha, dajte nam iger!“ so kričali po rimskih ulicah in se naslajali v pohotnosti. Propadali so duhovno, zato je propadlo tudi cesarstvo. Jezus je dejal: „Če je torej tvoje oko zdravo, bo svetlo vse tvoje telo. Če pa je tvoje oko bolno, bo v temi vse tvoje telo. Kako velika bo tema, če luč, ki je v tebi, postane tema“ (Mt 6, 22b-23).

Judovska vzgoja je bila prvenstveno svetopisemska. Otrok je tako rekoč z materinim mlekom pil Sveto pismo. Ko je bil star pet let, se je moral naučiti nekaj njegovih izrekov na pamet. Otrok ima svež spomin, zato je moral znati vse, kar vsebuje peta Mojzesova knjiga v petem in šestem poglavju. Tam pripoveduje sveti pisatelj, kako je Bog dal deset božjih zapovedi in katera je največja zapoved. Ko je bil star šest let, je moral znati na pamet veliki hallel. To je skupina psalmov, ki se zaključijo z vzklikom aleluja (Ps 113-118) in so jih peli po družinah ob večjih praznikih, posebno pa pri velikonočni večerji. Šest let starega so starši dali v vinograd. Tako se je imenoval „otroški vrtec“, ki ga je imela vsaka shodnica. Zanj se je začela „mala šola“, kjer se je naučil nekaj pomembnejših obdobij narodne zgodovine. Z dvanajstim letom pa je postal bar micva — sin poslušnosti, in začel spolnjevati postavo. Tako gre tudi dvanajstletni Jezus v Jeruzalem k velikonočnim praznikom (prim. Lk 2, 41-52).

Kakor zgodnja mladost, tako je bilo vse njegovo nadaljnje življenje posvečeno poznavanju Svetega pisma. Starši so bili njegovi poglobitni verski vzgojitelji. Pri verski vzgoji je imela družina pomembnejšo vlogo kot shodnica. Oče je bil nekakšen hišni duhovnik in otrokom pojasnjeval pomen praznikov in verskih navad. Judje niso zamudili nobene priložnosti, da ne bi seznanili otrok z deli, ki jih je Bog storil v korist njihovega naroda. Posebno zapovedi, da je en sam Bog in da se nenehno zavzema za vsakega izmed njih, niso smeli nikoli pozabiti. „Zabičuj svojim otrokom in govori o zapovedih, ko bivaš v svoji hiši ali ko hodiš po poti, ko se ulegaš ali ko vstajaš“ (5 Mz 6, 7), naroča Bog Izraelcem. In da bi trajno mislili na Boga in spolnjevali njegove zapovedi, so si privezovali na čelo in nad komolec leve roke molitvena jermenja, filakterija, na katerih je bila izpisana prva in največja zapoved „Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vso močjo“ (5 Mz 6, 5). Na čelo so ga privezovali zato, da bi trajno mislili nanjo, nad komolec leve roke pa zato, da bi jo z ljubeznijo spolnjevali, ker je tako napisana prišla v neposredno bližino srca, središča ljubezni.

S tako vzgojo se je Izrael razvil v zdrav in odporen narod. To se je najbolj kazalo v urejenem, naravnost vzornem družinskem življenju. Njihove družine so bi-

le zdrave in številne. To so opazili tudi pogani, katerih življenje je bilo razrvano in družine razbite. Danes natančno vemo, da se je veliko poganov, posebno na pragu nove zaveze, spremenilo k judovski veri predvsem zaradi vpliva, ki ga je imela njihova vera na družinsko življenje. Ti spreobrnjenci se imenujejo priškei, proseliti.

V Svetem pismu so črpali posebno v življenjskih nesrečah. Prav vera, da je Bog z njimi in da je Bog zvest svojim obljubam, jim je pomagala v težkih urah zgodovi-

ne. Ta vera je bila zanje vir nezlomljive moči in vzdržljivosti. To se je kazalo skozi vso njihovo zgodovino in ni naroda, ki bi preživel bolj burno zgodovino, kot jo je preživljalo judovsko ljudstvo, in vendar vzdržalo. S to vero je preživel egiptovsko in babilonsko suženjstvo, s to vero se je v dobi Makabejcev uprlo brezbožnemu Antiohu IV. Epifanu (175-164) in v novejšem času Hitlerjevemu množičnemu pobijanju. Šest milijonov jih je poglaval v smrt in ko so v koncentracijskih taboriščih stali v vrsti pred plinskimi celicami, se niso pozdravljali „zbogom“ ali „nasvidenje“, temveč „naslednje leto gremo v Jeruzalem“ (next year to Jerusalem), s pozdravom, ki ga še danes slišimo na ulicah Tel Aviva. Ljudi s takšno vero ni bilo mogoče zlomiti. Tudi ni bilo sile, ki bi jih zlomila, čeprav se je večkrat prav v to zarotila.

Odkod temu ljudstvu moč, da je preživel tako burna obdobja svoje zgodovine? Odkod moč, da se je raztepeno po vsem svetu po skoraj dva tisoč letih vrnilo v svojo domovino in jo iz ruševin obnovilo (1948) tako kot suha trava ozeleni po blagodejnem dežju? Odkod moč, da kljubuje tolikim sovražnikom in se upa kot mali David postaviti po robu Goljatu, se pravi današnjima super silama, Sovjetski zvezi in ZDA? Na ta vprašanja je možnih več odgovorov, toda vse skupaj je nerazumljivo, če ne upoštevamo mo-

či, ki jo je črpalo in jo črpa iz božje modrosti, zapisane v Svetem pismu. Iz njega je vsak Jud izkustveno spoznal, da je „Gospod moja moč in moja rešitev“ (Ps 118, 14). Zato poznati Sveto pismo ne pomeni samo poznati neko knjigo, temveč iti z Njim, ki stoji za to knjigo, skozi življenje,

Tega pa se ni zavedalo samo starozavezno ljudstvo, temveč tudi novozavezno. Tudi prvi kristjani so od detinstva brali Sveto pismo. Apostol Pavel spominja Timoteja, da „že od detinstva pozna Sveto pismo“ (2 Tim 3, 15). Sve-

to pismo in njegovi izreki so bili zanje najbolj dragocene svetinje. Napravili so si skromne škatlice in dali vanje lističe, popisane s svetopisemskimi izreki. Imeli so jih stalno pri sebi kot najbolj dragocene svetinje. Ko je rimski prokonzul zasliševal leta 180 mučencev v Scili v Numidiji, jih je med zasliševanjem vprašal: „Kaj imate v teh škatlicah?“ Eden izmed njih mu je odgovoril: „Knjige in pisma Pavla Pravičnega.“ V njih so imeli odlomke Svetega pisma in zanje drgetali kot za zenico svojega očesa.

France Rozman

IZ KRONIKE CERKVE V SLOVENIJI

Slovensko krščansko socialno gibanje se je v začetku novembra preimenovalo v Slovensko krščansko demokracijo. Predsednik je Lojze Peterle, tajnik Peter Reberc, v izvršilnem odboru pa sta še dr. Tone Kunstelj in Matjaž Puc; v svetu SKD pa Franc Miklavčič, Viktor Blažič, Ivan Borštner, dr. Andrej Capuder, Vinko Demšar, Stane Kovač, Marija Kržič, Leon Marc in Izidor Rejc. — 7. novembra je bil v Ljubljani tudi ustanovni zbor Mladih krščanskih demokratov.

Na 9. Slovenskem knjižnem sejmu v Cankarjevem domu v Ljubljani v novembru 1989 je bil prvič lahko ena. kopravno razstavljen tudi slovenski katoliški tisk. Knjižne novosti, izdane v zadnjih 2 letih, so tako raz-

stavile tudi založbe Družina, Ognjiče, Katehetski center in Mohorjeva iz Celja, Celovca in Gorice.

Misijon v Mariboru je bil za vseh 13 župnij od 8. do 17. decembra pod geslom „Ne bojte se, jaz sem z vami vse dni!“ Vodilo ga je 30 misijonarjev. — Pri „okrogli mizi“ je 27. novembra dekan Žerdin orisal sedanjí verski položaj Maribora. „V letu 1959 je imel Maribor 60.000 prebivalcev (sedaj 130.000), od teh veroučencev 5.700 (sedaj 3.870), obiskovalcev nedeljskih maš 15.790 (sedaj 7.620), krstov je bilo 1.600 (sedaj 753). Za Cerkev pereče vprašanje je: 50% krstov je iz civilnih zakonov ali zunajzakonskih zvez, vedno manj je tudi otrok (povprečje v Sloveniji je 1,6, v Mariboru 1,2), narasča število samomorov, brezposelnih, uživalcev mamil.“

Demonov strahu reši nas, o Gospod!

Ko si po vstajenju obiskoval svoje vznemirjene apostole, Gospod, je bil tvoj pozdrav: Ne bojte se!

Kako naj bi to geslo ne veljalo tudi nam, Tvojim učencem, sinovom modernih groz?

O, proti kolikim psihološkim demonom bi te morali prositi, Gospod, proti kolikim strahovom!

Proti strahu pred vesoljem, sredi katerega plava ta naša zemljiska neznatnost, pred vsemi temi prepadi svetlobnih let okrog nas, pred eksplozijami in umiranjem zvezd, pred vsemi temi brezmejnimi tišinami, ki so spravljale v grozo Tvojega učenca Blaisa Pascala, Gospod.

Naj iz brezen Tvojega stvarstva ne diha v nas groza kaosa, ampak naj v njem zaznavamo skrite harmonije kozmosa: naj v teh neznanskih prostorjih ne čutimo srha praznin, ampak en sam koral polnosti pred Tvojim prestolom, v režiji Tvojih angelov.

Proti strahu pred zgodovino, Gospod.

Pred tem grozljivim plazom vojn, zatiranje, genocidov, diktatur, apartheidov, krivic, stradanj in tesnob, ki nas še ni nehal odnašati.

Daj nam verjeti, da niti ena kaplja krvi in niti ena solza ni bila prelita zastonj: da nič, kar

je doslej videlo sonce, ni šlo v nič, ampak da se je izpostavilo v Tvoji večni evidenci, za neki nemotljiv obračun.

Strahu pred prihodnostjo sveta, Gospod.

Pred vsem, kar se lahko zgrne na nas iz nedrij zemlje, iz sil v ozračju, iz političnih pisarn, iz generalskih štabov, z mitingov in kongresov, iz atomskih skladišč.

Daj nam verjeti, da se niti las na naši glavi ne izmika Tvojemu nadzoru, da je zgodovina vsa, kar je je, v Tvoji vsemogočni roki.

Strahu pred prihodnostjo Slovenije, Gospod.

Pred vsem, kar jo ogroža v njeni fizični in duhovni identiteti; pred imperializmi sosedov, pred mlačnostjo njenih sinov, pred uničevanjem njenih nerojenih življenj, pred nihilizmom v njeni kulturi.

Naj verjamemo, da ti je tukaj med nami, med malimi tega sveta, dobro, Gospod, in da ne boš dopustil, da bi merjasec razdejal vinograd, ki je že tisoč let tvoja dediščina.

Saj ga je tudi Tvoja sveta Mati zgradila v svetostni štirikotnik Višarje — Sveta gora — Brezje — Ptujška gora.

Strahu pred našo osebno prihodnostjo, Gospod.

Pred staranjem, pred boleznijo,

pred pomanjkanjem, pred zapuščenostjo, pred žalostjo, pred obupom.

Daj nam verjeti, Gospod, da nas nisi ustvaril za trpljenje, ampak da nam v trpljenju daješ orodje za vstajenje.

Strahu pred smrtjo, našo in naših dragih, Gospod.

Daj, da bi si tudi mi vsaj želeli, če že ne zmoгли reči s Tvojo čudovito služabnico materjo Terezijo, ko je odgovorila na vprašanje, ali se boji smrti: „Domov da bi se bala iti?“

Proti kateremu strahu naj Te še prosim, Gospod?

O, koliko je še strahov! So hi-pi, ko ima srce občutek, da drevesa in kamni izdihavajo grozo. Ko da je vse ena sama mračna krhkost na vse strani, v širjavah celin in v kamrici srca. Ko da nam čedalje razločnejše tiktaka kajvem-kakšna dvanajsta ura.

Pa Te bom prosil samo še proti enemu strahu, proti enemu samemu demonu, Gospod.

Proti strahu, da bi kdaj utegnili mi, ki verjamemo vate, izgubiti Tebe, Pot, Resnico in Življenje.

Daj nam proti temu strahu upanje, da nas nič, ne življenje ne smrt, ne znanost ne politika, ne uspehi ne polomije ne bodo mogli odtrgati od Tvoje ljubezni.

Strahu pred kozmosom, pred zgodovino, pred prihodnostjo, pred smrtjo reši nas, Gospod.

Daj nam, da bomo mogli gledati v zvezde nad nami in v prihodnost pred nami v Tvojem miru: v miru tiste vere, ki nam zagotavlja, da je vse le prisposoba: da ima celovita resničnost šele priti: da je sedanost komaj kaj: da je vse le prihodnost.

Alojz Rebula

Umrli duhovniki

Andrej Makovec, upokojeni župnik in dekan, je umrl 13. XI. 1989. Rojen je bil 1913 v vasi Rudolfovo v župniji Sv. Vid nad Cerknico, posvečen 1938, od 1940 najprej kaplan, nato župnik na Blokah do 1979; od 1967 soupravljal tudi župnijo Sv. Trojica-Šivče. Od 1979 do 1982 župnik v Begunjah nad Cerknico. Po upokojitvi je še pomagal v Begunjah in sosednjih župnijah. — Leta 1945 so partizani ubili dva vrnjena brata domobranca in sestro, brat Ivan pa živi z družino z nami v Argentini.

Valentin Benedik, upokojeni župnik iz Vač, je umrl 10 oktobra. Rojen je bil 1909 v župniji Kranj-Šmartin, posvečen pa 1930.

P. Štefan (Metod) Kržišnik O. Cist. je umrl 4. novembra v cistercijskem samostanu Stams na Tirolskem. Rojen je bil 1909 v Poljanah nad Škofjo Loko, stopil v Stični v cistercijski red in bil posvečen 1932. Maja 1945 odšel v begunstvo in bil od 1946 do 1977 dušni pastir za slovenske zdomce na Tirolskem in Predarlskem.

In življenje teče naprej...

(Konec begunskega dnevnika)

Nedelja, 30. januarja 1949

Silno vroč dan. Sedimo na krovu in opazujemo morje. Vsak dan se nam pokaže v novih barvah, vsak dan nam razkrije kakšno novo presenečenje. Danes smo prvič opazili morske volkove, ki so se približevali ladji.

Gre že na večer in morje dobiva sivkasto temno barvo. Vendar nas toliko ne zanimajo morski volkovi. Bolj nas zanima IRO-zdravnik, ki se je po dolgih dneh spet pojavil na krovu. Pripoveduje, da je do šeste ure zvečer zbolelo 27 ljudi zaradi zastrupitve s pokvarjenim mesom. Znaki so tile: strahni krči, bruhanje, driska, glavobol in visoka temperatura. Čim bolj gremo v noč, več je bolnikov. Zdravniki nam vsem dajejo neke bele tablete, ki naj nam izčistijo želodce. Tudi jaz sem jo zaužil. Ob desetih zvečer so se že pokazali učinki. Polastila se me je huda driska in močno bruhanje. Gnalo me je navzgor in navzdol in kaj takega v svojem življenju še nikdar nisem doživel, čeprav sem bil mnogokrat in močno bolan. Silen je glavobol. Pri jedi nisem zaznal, da bi bilo z mesom kaj narobe. Kosilo je bilo okusno in čisto kakor vedno.

Ponedeljek 31. januarja 1949

Kolika je popustila, bruham pa

še ves dan. Danes in včeraj je zbolelo nad 300 ljudi. Ladja se je v nekaj urah spremenila v eno samo stranišče. Povsod vidni ostanke človeške revščine, ker na straniščih ni bilo dovolj prostora, pa tudi ne časa, ker je bilo zadrževanje nemogoče. Vse je zasmrajeno.

Torek 1. februarja 1949

Še vedno bolan, čeprav je že mnogo boljše. Tudi morje je močeno nemirno in zaradi močnega zibanja ladje se spet pojavlja morská bolezen. Postim se. Želodec sem popolnoma izpraznil vse do sluzi. Čutim olajšanje, vendar s postom nadaljujem. Posledice zastrupljenja trajajo kar naprej. Iz pogovorov smo ugotovili, da so oboleli le tisti, ki so v soboto pri obedu pili čaj z ledom. Ne meso, ampak led je bil pokvarjen in strupen. Mamica in otroka so z nami jedli enako kakor mi, niso pa pokusili čaja in nihče ni obolel. Ko je zdravnik opazil ženo na krovu, je takoj pritekel k nji in jo vprašal, če je bolna. Ko mu je odkimala, kakor k molitvi skleni roke kvišku ves zadovoljen in vesel.

Sreda — svečnica —

2. februarja 1949

Počasi se približujemo cilju. Morje postaja plitkejšo in ima

lepo smaragdno barvo. Vreme izredno lepo. Bog daj, da bi še nekaj dni, ki jih imamo do Buenos Airesa, srečno prevozili.

Dopoldne so nam začeli izdajati naše dokumente. Od vkrcanja v Genovi pa do danes jih je varoval kapitan Holbrook. Znamenje, da se naglo bliža konec našega lepega in do teh zadnjih treh dni mirnega potovanja. Po dolgih osmih letih so bile to naše prve brezskrbne in lepe počitnice na vožnji po morjih. Takih lepih in mirnih počitnic na morju si resnično še želim.

Ob 14.20 popoldne smo zavili na desno. Plovemo že ob brazilski obali. Morje postaja umazano, rumenkaste barve in je polno raznih ostudnih živali: velikanske morske želve z gladkimi in rjavimi oklepi, ogromne kače in podobna golazen; verjetno vozimo v prostoru izliva Amazonke, zato umazanija in toliko nam nepoznanih živali in mnogo morskih volkov, pa nobenega galeba, kakor da jih je vzela minula noč. Kar na hitro se je močno pooblačilo in začelo je rahlo deževati.

V zalivu Santa Catalina — četrtek 3. februarja 1949

Plujemo po zalivu sv. Katarine. Morje je spet lepo modro, dviga zelo visoke in mirne valove, ki se kakor reka vlečejo drug za drugim, kakor bi se zlivali drug v drugega, vse izgleda kakor neki

visoko se prelivajoč tok. Sedimo na zadnjem delu ladijskega krova in se gugamo na visokih valovih, ki ladjo visoko dvigavajo in spet spustijo navzdol. Počutimo se kakor na ogromni gugalnici. Pa je to guncanje kar prijetno, ne povzroča nobenih neprijetnih želodčnih občutkov, še manj posledic morske bolezni, kot smo to doživeli na Ligurijskem morju. Tudi mami je z nami na guncanju in ji je kar všeč. Ona ni zbolela na zastrupljenju in tudi ni vzela tablet za čiščenje želodca, ker ni pila mrzlega čaja. Galebi nas zopet spremljajo, znamenje, da se bližamo zemski celini. Dan je lep, pozno popoldne smo zagledali na desni strani obalo Urugvaj. Obširne planjave, poraščene z visokimi palmami. Ob sedmih zvečer se vozimo mimo prestolnice Montevideo. Ladja upočasí vožnjo in kmalu zavijemo najprej v smeri sončnega zatona in nato se ladja ustavi. Zasučejo jo še malo bolj na desno in potem zaplujemo v buenosaireški zaliv. Srebrna reka se blešči v svetli in bliščeči rdečini, v katero tone ogromna rdeča sončna krogla s kar precejšnjo temno liso na gornji strani desne polovice. Prespali bomo zadnjo noč na Holbrookku. Vroče je in kar ne moremo spati. Tudi drugi sopotniki ne spijo dobro. Vožnja po Srebrni reki navzgor ni prijetna. Imamo občutek, kakor da vozimo med kamenjem. So pač valovni sunki veletoka, ki hitrost ladje zadržujejo.

Na prvi petek 4. februarja 1949

Zjutraj smo opravili zadostilno pobožnost prvega petka. Mnogo smo imeli povedati Jezusu. Vse bridkosti vojnih let, vse trpljenje in žalost štirih begunskih let, stradeža, ponižanj in preganjanja sem mu ponovno daroval v zadoščenje in spravo in ga prosil za njegovo pomoč, njegovo močno varstvo, blagoslov v novi domovini. Na novo življenje smo dobro pripravljeni, duhovno utrjeni, naj nam izkaže svoje usmiljenje in pomoč v začetnih težavah. Nismo ga zapustili v hudih dneh, ne smemo ga zapustiti v novih razmerah, ki bodo neprimerno boljše od dosedanjih. Tudi Mariji sem se priporočil, naj nas spremlja in pomaga z milostjo, dobroto in priprošnjo, saj ona je vsemogočna prosečnost, naj ostane tudi v novem svetu naša ljubljena Marija pomagaj. Z velikim zaupanjem sem jo prosil za telesno zdravje in za posebno varstvo otrok.

Ob osmih zjutraj so ladjo ustavili. Šest milj pred nami je naš cilj — Buenos Aires, naša obljubljena dežela Argentina. V polnem teku je čiščenje ladje. Na zunaj so jo fantje in mladi moške med vožnjo že vso prepleskali, zdaj pospravljamo in čistimo ostanke zadnjega triidnevnega onesnaženja.

Čakamo na pregled po zdravniški in inigracijski komisiji, ki sta že snoči ob osmih zvečer, ko so za kratek čas ustavili ladjo, stopili na krov. Pregledali so nam naše

uradne papirje, jih pečatili in podpisovali, odnesli duplikate. V veliko in veselo presenečenje nam je komisija dala nakaznice za bivanje in hrano v emigrantskem hotelu za dva tedna. To je za nas velika pomoč in olajšanje najtežjih dni na začetku. Rekli so nam, da nam bo policija v hotelu tudi izdala osebne izkaznice in da imamo s tem priznано neovirano in stalno bivanje v Argentini in uživamo enake pravice kakor drugi Argentinci.

Zdravniški pregled ni bil nič posebnega. Pregledali so le oči in še to samo, če so obbolele za trahomom. Od vseh so pridržali le enega Slovenca, nekega Pekolja, samca, pri katerem so ugotovili trahom. Njemu izkrcanja niso dovolili in bo moral nazaj. Z invalidi ni bilo nobenih težav. Vsi so bili sprejeti. Res so bili širokosrčni, zlasti v enem primeru sem se čudil in ne bi verjel, če ne bi bil sam priča dogodka. Šlo je za moža s hromo roko. Roke so vsem pogledali in smo jih morali sami dvigniti. Pri tem možu pa ga je zdravnik sam prijel za obe roki, jih pogledal in nato izpustil. Hromosti ni opazil ali pa je to namenoma naredil, ne vem...

Na ladjo je stopil tudi argentinski pilot, ki bo vodil plovbo ladje po kanalu.

**Sobota 5. februarja 1949 —
na cilju, izkrcanje**

Ob 6.45 so vlačilci potegnili ladjo v luko. Čakamo na izkrcanje.

Na pomolu čakajo naši ljudje in nam mahajo v pozdrav. Izkrcavanje se je začelo ob devetih zjutraj. Z ladje gremo z osebno prtljago naravnost v carinarnico. Šlo je zelo naglo. Borne torbe so samo odprli in s tem je bil carinski pregled končan. Od tu smo šli v hotel, kjer so nam dali prostore in postelje, takoj smo morali vsi na rentgentski pregled. Tudi tukaj je šlo naglo. Iskali so le obolele za tuberkulozo. Nekaj so jih našli, pa se je vse srečno uredilo in rešilo.

Prvo srečanje z rojaki, ki so prišli tik pred nami, je bilo za nas, vsaj zame, nekaj poraznega. Bilo jih je samo obupno tarnanje

in pritoževanje, češ da ni stanovalj, da so obupani in bi šli takoj nazaj itd. Posebno nekatere ženske so bile neznosne. To je vplivalo zelo neprijetno.

Tu smo zdaj! Begunstva in potepanja po svetu je konec. Začenjamo popolnoma novo dobo našega življenja. Vsak začetek je težak. Pogumno in z močno voljo se spoprimumo z novimi težavami. smo v resnični in popolni svobodi, v bogati deželi, delo nam že ponujajo, povsod je vidno blagostanje. Z božjo pomočjo, vztrajnostjo in skromnostjo si bomo svoje življenje kmalu in dobro uredili.

France Pernišek

Romanje ramoške in sanmartinske verske skupnosti v cerkev Marije Pomagaj je bilo na praznik Brezmadežne, 8. decembra. Po pétih semeniških litanijah je delegat dr. Alojzij Starc daroval sv. mašo za našo mladino.

Priprava šolskih otrok na božič je bil nekaj dni pred prazniki v Našem domu v San Justu in v Slomškovem domu v Ramos Mejiji.

Božičnica ZSMŽ je bila v soboto 16. decembra v Slovenski hiši. Po maši je bil v cerkvi Marije Pomagaj koncert božičnih pesmi sanmartinskega pevskega zbora pod vodstvom Janeza Mežnarja. V dvorani je prelat dr. Alojzij Starc najprej opravil kropljenje in kajenje ter zmolil desetko rožnega venca, Marija Fink je prebrala božični evangelij, zastopnice krajevnih odsekov so postavile pred jaslice prižgane sveč-

ke na čast Zveličarju in v spomin na žrtve, zbor je zapel Sveto noč, božično misel je podal asistent ZSMŽ dr. Jure Rode, predsednica Pavlina Dobovšek pa je vsem navzočim zaželela blagoslovljene in srečne praznike, ob prigrizku pa so udeleženci ostali še v prijateljskem pomenku.

Odkritje spomenika slovenski materi na vrtu Rožmanovega doma je bilo v nedeljo 3. decembra. Ob navzočnosti predsednika RD Petra Čarmana, oskrbovancev dóma in gostov je kip blagoslovil Jože Guštin. Lojze Rezelj je imel govor o slovenski materi mučenici, begunki, izseljenki, junakinji, predsednica ZSMŽ Pavlina Dobovšek in odbornica Marta Jeločnik pa sta položili pred spomenik, ki ga je zasnoval in iz izdelal likovnik Jože Žerovnik, šopek nageljnov s slovenskim trakom.

Dr. Vinko Brumen - osemdesetletnik

Po letu 1945 se je kot v časih protestantizma razdelila nekoč duhovno enotna Evropa. Bile so delitve že prej, vendar niso povzročile tako močnih emigracijskih tokov; tokrat so se iz vseh družbenih slojev dvigali tisoči in začeli odhajati v emigracijo na zapadno poloblo. Od vseh teh političnih emigracij se jih je obdržalo le malo v Novem svetu. Potrdil se je pregovor: Amerika ljudi žré! Seveda brez izdelane organizacije, brez načelnega vodstva, brez jasnih ciljev, brez kulturnega zaledja! Če pa imamo vse to, lahko mislimo na pomlad. Primer slovenske emigracije je eden takih, ki je zbudil po

dolgih letih pozornost domovine prav zaradi tega.

Dosti se je pisalo o njej in njen trdovratni obstanek nekateri pripisujejo posameznikom, ki da vzdržujejo denarno njene ustanove. Pri tem se vedo pozabljajo, da te morejo držati pokonci in v delovanju ljudje, ki tem ustanovam posredujejo modrost in izkušnje preteklih rodov in jim pomagajo, da se znajdejo v moderni džungli idej in najdejo pravo pot.

Osemdesetletnico enega teh — dr. Vinka Brumna smo praznovali že lansko leto in te vrstice naj bi se ga spomnile kot enega vodilnih emigracije: mislec, vzgojitelj, organizator, profesor na ukrajinski univerzi Sv. Klimenta, znanstvenik, prireditelj učil, prevajalec, vodja filozofskega oddelka Slovenske kulturne akcije, aktivni sodelavec emigracijskih publikacij, med njimi tudi Duhovnega življenja.

Ko se je slovenska emigracija po naselitvi v Argentini razpršila po vsej državi, je bilo treba začeti z organizacijskim delom povsem znova: dr. Vinko Brumen je že pred ustanovitvijo DOSKI-ja (Delovno občestvo za slovenski katoliški inštitut) zbiral okrog sebe skupino mladih na Víctor Martínezu, ki so bili potem opora nastajajočim organizacijam. Od tistih prvih let pa vse do zadnjih števil naših publikacij najdemo njegove razprave v skoraj vseh številkah našega tiska.

Brumna odlikuje strpnost, odtod

naslov njegove razprave v Vrednotah skoraj pred štiridesetimi leti: Temelji medsebojne strpnosti, ki je bila ena prvih v dolgi vrsti o navidezno majhnih krepostih, ki pa vzete skupaj predstavljajo življenje v organizaciji in človeški družbi.

Vera in življenjske izkušnje so mu narekovale naslov zadnjega poglavja njegovih Iskanj (l. 1967) Največja pa je ljubezen. Iz te ljubezni in ljubezni do slovenstva je napisal tudi svojo zadnjo knjigo Naš in moj čas (l. 1980), ki pa naj ne bi bila zadnja.

Z Brumnom smo dobili prvo knjigo o dr. Janezu Evangelistu Kreku (l. 1968), ki so ga začeli odkrivati po dolгих letih molka tudi v domovini — Srce v sredini. O Kreku je pisal v Meddobju, ob 70-letnici njegove smrti pa tudi v Tretji dan, glasilo katoliških izobražencev v domovini. Škoda, ki so jo povzročili Nemci, ki so mu uničili že natiskano peto knjigo o Kreku, je deloma tudi

vzrok nepoznanja njegovega dela, idej in dela.

Kot poznavalec Ostwalda, Meinonga in Vebra je bil prvi med Slovenci, ki je skušal vnesti v slovenski prostor njihove nauke, v kolikor so uporabni. Vse to že pred petdesetimi leti!

Zavzet za mladino in zaupajoč vanjo je zapisal l. 1969: „Z mladino, ki sluti in čuti prihodnost, a je ne vidi, moramo iti naprej; njen idealizem in dinamizem naj nam bosta gonilo, naša razgledanost in skušenost bosta vodilo, res prava načela nam naj bodo luč v boljši svet, v katerem bo več resnice in pravice pa še več iskrene medsebojne ljubezni, saj bo cilj našega skupnega romanja skozi čas in zgodovino!“

K srečnemu življenjskemu jubileju se pridružuje tudi Dunovno življenje, obenem pa se mu zahvaljuje za opravljeno delo na polju vzgoje. Še na mnoga leta, Ti neutrudni sodelavec!

Tone Brulc

Kulturni večer ob 40-letnici Slovenske dekleške organizacije in Slovenske fantovske zveze je bil 9. decembra v Slovenski hiši. Po mladinski maši ob prazniku Brezmadežne v cerkvi Marije Pomagaj je bil v dvorani recital slovenskih modernih pesnikov pod naslovom Pot življenja. Poezijo M. Šarabona, R. Bordona, V. Rodeta, K. Mauserja, J. Šmita, T. Debeljaka ml., L. Minattija, I. Hribovska, Dolores M. Terseglav, J. Menarta, D. Zajca, G. Strniše in K. Koviča so v režiji Frida Beznika reci-

tirali Nevenka Godec, Klavdija Jakoš, Lučka Jereb, Francka Korošec, Kristina Kremžar, Alenka Magister, Ivana Tekavec, Andrejka Vombergar, Janez Krajnik, Boštjan Modic, Dominik Oblak, Andrej Rode in Ivan Vombergar. Sceno je zasnoval arh. Jože Urbančič, luči pa sta urejala Štefan Godec in Andrej Rode.

Izredni sestanek ZSMŽ 6. decembra je bil posvečen srečanju in pogovoru z dr. Alenko Goljevšček-Kermauner.

Kako je pravzaprav?

(Nadaljevanje in konec)

„De mortuis nil nisi bene!“ O mrtvih govori samo dobro!

Res: o mrtvih — pa saj naj bi to veljalo tudi za žive... — ne govorimo slabega, čeprav morda poznamo njihove slabosti! Razen...

Med mrtvimi (o katerih naj bi govorili samo dobro...), so namreč lahko tudi taki, ki so v življenju povzročali zlo ali katerih zmotna miselnost lahko deluje na prejšnji še po njihovi smrti in smo torej dolžni o tej miselnosti in njenih nosilcih povedati jasno besedo. Med mrtvimi so namreč tudi taki, zaradi katerih so drugi trpeli krivice (ali jih še trpijo...), zaradi katerih — recimo — so mnogi bili zločinsko pobiti. Samo za primer, ki nam je blizu: pred leti je umrl Kardelj, „oče slovenske revolucije“. Ne samo po krščanski, ampak po čisto naravno človeški sodbi je to bil človek, ki je bil kriv (direktno ali indirektno) številnih umorov za časa revolucije in po njej. Ne krščansko in ne normalno ni opravičevati ga, češ da „je pač zapadel zmoti marksizma“, ali ga opravičevati z „dobrimi nameni“, ki jih je bal imeti. In nauk, po katerem je živel in deloval, doma še naprej vzgaja nove generacije. Pa smo ob njegovi smrti od doma zvedeli (in to ne iz ust komunistov), da

je to bil „velik človek“, celo „človek“, takó, z veliko začetnico, „vzor humanista“... — Ko so pokopavali Kocbeka, ki je bil res zanimiv človek, in o katerem bi se težko dalo dvomiti, da ni pri svojem delovanju imel „dobrih namenov“, ki pa je — tragična oseba — s svojo zmoto mnoge zapeljal v smrt, umore rdečih opravičeval („...zgodovinska nujnost...“), smo prav tako slišali, kako je to bil velik, čist človek, naš veliki teolog, ki nas zdaj celo opazuje dol s svoje blaženosti...

Ko smo mnogi — doma in po svetu — ob takih izjavah začudeno gledali, smo zvedeli, da pač „o mrtvih ni govoriti razen dobre ga“.

Pa ne gre samo za ta dva primera. Mnogi so v dneh revolucije in še po njej bili krivi ali vsaj so krivi čisto navadnih pomorov, umorov celo ljudi, ki so dali življenje za Boga in domovino. (Nekateri med njimi celo predvsem zato, ker so poslušali nauk katoliške Cerkve in njenih pastirjev. Nauk, ki je danes — kar se komunizma tiče — drugačen od tedanjega?)

Kristjan da Kardelja in njegovih ne bi smel soditi. Kristjanu da bi se morali smiliti.

Saj se. Še več. Kristjan jim mora tudi vse odpustiti. Celó moliti mora zanje.

Ne smemo pa z molkom pregr-

niti zla, ki so ga povzročili. Sicer bomo nekoč tudi mi dajali za to odgovor pred Bogom.

Ko se ob takih primerih žal ne moremo strinjati s tistim „De mortuus...“, večkrat slišimo, naj vendar — zroč na tiste strašne čase revolucije — nikar toliko ne poudarjamo zahteve po pravičnosti. „Pravičnost brez usmiljenja je **krutost**“ (in torej nekrščanska), da uči eden največjih krščanskih mislecev.

Res. Če v tem grešimo — potem res grešimo. Toda samo vsak zase ve, koliko je v njem — ko hoče, da se izkaže resnica o tistih časih — želje po pravičnosti brez usmiljenja. Drugič pa: če nam že kdo sporoča citat, zakaj neki ne doda tudi še njegov drugi del, kjer pa je rečeno, da je pa „usmiljenje brez pravičnosti — **mati razkroja**.“ Mater dissolutionis.

In mar res ne doživlja slovenski narod danes predvsem razkroja?

Res: Kardelja in druge je sodil Bog in samo On ve, kako jih je sodil. Toda živi imamo ne samo pravico, ampak dolžnost soditi človeška dejanja. Da so ti, danes že rajni, in tudi drugi pred smrtjo marsikaj iz preteklosti obžalovali? Za zasebne moralne prestopke uredi pač vsak zasebno s svojim Bogom in pa z osebo, kateri je škodil. Javni grehi pa zahtevajo javnega obžalovanja in razčiščenja. Tu ne gre za kakšno našo željo, da bi tako mogli „uživati ob občutku triumfalizma“ — tudi mi

bomo nekoč sojeni po tem, kaj smo v življenju storili in kako to storili in kaj opustili... — ampak, ker nerazčiščeni prestopki nujno v bodočnosti rojevajo možnosti za novo zlo. Javno obžalovanje pa seveda ne more biti le na pol odkrivajoče (ali morda celo istočasno spet na pol zakrivajoče...). Ne more biti samo pol-priznanje, izjavljanje pol-resnic. Te namreč niso drugega kakor pol-neresnice.

Da je nesmiselno pričakovati, da bi se te „naše stvari iz preteklosti“ uredile. Da so dogodki preblizu. Da nas zgodovina celo uči, kako se kdaj tudi še po stoletjih — v podobnih primerih — „resnica ni izkazala“. In da se kdaj splah nikoli ne izkaže.

Seveda je kdaj tako. Toda naš „problem“ je drugje. Mi ne bomo pred zgodovino pa tudi ne pred Bogom nekoč dajali odgovor za to, kolikor je zgodovini uspelo ali ne „povedati resnico“, ampak, če smo mi, vsak zase, storili, da bi do resnice prišlo.

Predstavljamo si stisko vesti marsikoga domá, ki se bližajoč smrti, ozira v tista strašna leta. Saj sami vemo, kako kdaj še vse manjši prestopki skozi leta stiskajo srce. Toda tudi če bi želeli „popustiti“, kakor nam kdaj svetujejo, žal ne moremo — tudi če bi še tako hoteli — nevedeti, da zakrivanje resnice o zločinih ne bi prineslo miru. Neozdravljene, samo na zunaj zaceljene ali celo samo umetno prikrite rane iz naše preteklosti ali polpreteklosti, so ro-

dile preveč gorja našemu narodu, da bi smeli zdaj še mi te zakrivati s kakšnimi trenutno pomirjujočimi obliži.

Pa še nekaj ob spominu na naše padle, pobite. Tem našim mrtvim ni bilo odvzeto samo življenje, največja vrednota. Ne samo da so zmagovalci uničili celo njihove grobove — še mrtve in tudi še danes jih domači oblastniki psujejo z izdajalci naroda, medtem ko v svojih srcih (pa tudi v zasebnih izjavah...) točno vedo, za kaj je v tistih dneh v resnici šlo. Zakaj (vsaj s strani kristjanov) **tudi za te naše mrtve** ne velja isti „...nil nisi bene“? Zanje pa za tiste, ki so za njimi ostali sicer živi, a ki trpijo. Saj ni doma — ali po svetu — samo enega, ali samo deset ali samo nekaj stotih očetov in mater, sinov in hčera, ki ne bi še danes objokovali koga svojih najdražjih in ki ne bi čakali jasne besede in to odkoder bi predvsem naj prišla. Da je doma „politični trenutek“ tak, da to ni mogoče storiti? Če je tako — in morda je res tako — ali potem res ne bi bilo boljše ob smrti ljudi, ki so toliko trpljenja povzročili, vsaj — molčati?*

* „Časi se spreminjajo...“ Kje so že tisti, ko so nas oblastniki doma psovali z „izdajalci“ in podobnim! Kar se tega tiče, so gornje vrstice res samo še gradivo za primerjavo z miselnostjo, ki je še pred leti doma vladala. Vendar se tudi še danes kaže ustaviti ob Kocbeku, čeprav je ob raznih izjavah ob njego-

vi smrti bilo več pojasnil že objavljenih (tudi prav v Duhovnem življenju), kajti tudi še danes je Kocbek mnogim simbol širokega in torej „pravega kristjana“. Še včeraj pa smo v ljubljanskih časopisih lahko brali — ob ustanovitvi neke nove krščanske politične formacije — da bi naj ta stopala po Kocbekovih stopnjah.

Kocbek, brez dvoma dober pesnik (ki spada v tudi najbolj izbrane antologije našega pesništva), brez dvoma „eden redkih Slovencev, ki z neverjetno lahkoto izraža svoja religiozna čustva“ (p. Vladimir Truhlar piscu teh vrstic), brez dvoma razmišljujoč človek o našem preveč formalnem krščanstvu, iz katerega pisanja moremo pobrati marsikatero zlato zrno (prim. dr. Milana Komarja predavanja o Kocbeku in Mounieru), pa je po drugi plati prav tako brez dvoma premalo globok mislec in preveč zagledan vase, da bi videl realnost človeka in sveta. Kako si sicer razlagati, da je navezoval ideje, ki se — ne v zadnji globini, ampak že takoj „pod površino“ — med seboj izključujejo, celo pobijajo? Kdaj bleščeče jasen v nakazanju problema, je pa premnogokrat megleno zamotan in zmoten pri iskanju izhoda iz njih. Kot tak je torej težko „naš veliki teolog“, na katerega bi se mlade krščanske generacije — doma ali tudi po svetu... — mogle zanesiti. — Zaradi svoje politične naivnosti pa je ob vsej svoji angažiranosti tudi težko zgled privrženecem kakkega novega krščanskega socialnega gibanja. Res je čudno, da tudi še danes — in to po vsem, kar je **domá** bilo o Kocbeku napisanega in potrjenega — mnogi ne razumejo, da je mož imel brez dvoma dobre namene, da so pa zgolj dobri nameni pri političnem delovanju nevarni. Kakor se je prav ob njem izkazalo, „smrtno nevarni“ in še več: tudi „smrt pri-naajoči“...

Za Kocbeka je bilo naše krščanstvo daleč od resničnega krščanstva,

Ali pa naša miselnost o „imeti“ (in torej še prej) o „dobiti“...

Koliko ljudi se je v zadnjih desetletjih oddaljilo od skupnosti, od slovenstva, pozabilo na svojo očetnjava! Lestvico, ki pelje od narodnega srama preko zatajitve do odpada, je v glavnem med nami res naredil materializem (in so kakšni naši propagatorji asimilacije — kako delikaten izraz za „odpad“! — dajali samo žegen, odpadnikom pa „placet“, za katerim se ti lahko kakor za ščitom branijo tujih očitkov ali očitkov lastnega srca).

„Kaj pa je dobil moj otrok od skupnosti?“ — „Kaj bo dobil od slovenstva?“

Težko je reči, kaj in koliko bo kdo dobil. Vsekakor človek, ki tako sprašuje, od slovenstva ne bo dobil nič? Ker nič dobiti ne more. Kajti tudi na tem področju velja,

nepriestno. In v nekaterih točkah je gotovo imel prav. Naše krščanstvo mu je bilo premalo „čisto“. Toda pot k rešitvi, ki jo je izbral, je bila napačna. Do česa je ta njegova pot k čistejšemu krščanstvu pripeljala, je pač videti. Če osebno željo po angelizmu človek plačuje sam sebi, pa je še vse huje, kadar mora posledice plačevati ves narod.

Na sklizko področje bi se spravljali, če bi hoteli govoriti o tem, kaj bi nam danes Kocbek, ta tragična osebnost, z onstran groba želel povedati. A eno se gotovo dá reči: ko bi tudi še danes kazal nevarnosti plitvega krščanstva, ko bi nam gotovo znal marsikaj svetovati, bi pa še bolj gotovo od svetoval predvsem eno: hoditi k jasnim ciljem po nejasnih poteh.

(kar smo od vsega početka zlasti našim mladim premalo poudarjali...): „Imel boš to, kar boš dal.“ Dajati pa človek, ki se tako sprašuje, ne misli.

Mladi bodo od naše skupnosti ali od naroda dobili toliko, kolikor jima bodo pripravljeni dati. Skupnost (ali narod, domovina) niso vimeni, ki se jim približamo samo, kadar se nam zahoče molsti, ali — da smo bolj sodobni — niso banka, iz katere bi se dalo samo jemati.

Na neki način gre za podoben primer, kakor je šlo prej pri razmerju med starši in otroki. Kar imaš najvažnejšega, imaš od očeta in matere. Praviš, da ni vse dobljeno od staršev bilo dobro? Morda je res tako in vendar si zaradi njiju živ in si jih dolžan spoštovati, pomagati jim.

Podobno velja za narod. Na neki način smo mi vsi tudi „otroci naroda“. Na neki način nas je narod, preko miselnosti tistih, ki so ga formirali, „rodil“. Če to ne bi držalo, kam neki bi misleci preteklih dob mogli opreti svojo misel, da je človek očetnjava dolžan ljubiti? Če ne bi bilo tako, kako bi Grku „Efialt“ bil najhujša psovka, kako bi Rimljanu veljalo, da je „sladko za domovino umreti“? Kam bi naj — recimo — mogel kak Tomaž Akvinski nasloniti svojo zahtevo, da smo po četrti božji zapovedi, takoj po starših, dolžni spoštovanje tudi svoji očetnjava? Ali ne bi bilo nesmiselno

Slomškovo načelo: „Živeti in umreti za slovenstvo“?***

Grčija, Italija... a tudi Slovenija je „alma mater“, mati hraniteljica, ki je dajala in ki še daje „hrano“ svojim otrokom.

Tudi mi slovenski skupnosti, narodu samo — vračamo. Stotine

*** „Očetnjava“, „slovenstvo“, „narod“... Različne besede, različni pojmi. Toda kdor ima odprto srce, ta ve, da gre v bistvu pri odnosih do teh različnih vrednot za isto: za zvestobo zemlji naših očetov in dedov; za zvestobo miselnosti, ki naše ljudstvo drži v tesni povezanosti; za zvestobo ljudem, ki so na slovenski zemlji živeli in trpeli, in njim, ki še danes na njej živijo in trpijo; za zvestobo ljudem, ki zavestno rasejo iz skupne preteklosti, ki jih pa družijo tudi zavest skupnih ciljev v prihodnosti, to je: za zvestobo svojemu narodu.

Slovencev je v preteklosti živelo, delalo za narod, trpelo zaradi slovenstva. Stotine velikih mož, tudi svetih mož, je delalo za narod, dajalo se mu in se mu razdajalo — kdaj celo ob nerazumevanju lastnih ljudi (ali kar recimo: skoraj vedno ob nerazumevanju svojih ljudi) — in tako torej mi v resnici tem ljudem in torej narodu samo vračamo.

„Kaj bom imel od slovenstva?“

Kar mu boš dal.

Paradoks? Lahko da je paradoks. In ko smo že pričeli to razmišljanje s Chestertonom, pa še zaključimo z njim:

„Niso ljubili Rima, ker je bil velik. Ampak Rim je postal velik, ker so ga ljubili.“

Zorko Simčič

Na 13. kulturnem večeru SKA 15. decembra je v Slovenski hiši predaval dopisnik Dela Marko Jenšterle o predvojnem sporu na kulturni lestvici.

Srečanje učiteljstva naših osnovnih šol z dr. Tarasom Kermaunerjem in dr. Alenko Goljevšček je bil v Slovenski hiši 12. decembra.

Občni zbor Slovenske dekleške organizacije in Slovenske fantovske zveze je bil v Slovenski hiši 10. decembra. Novi zvezni odbor SDO sestavljajo: Ivana Tekavec, predsednica; Alenka Magister, tajnica; Brigita Cerar, blagajničarka; Monika Bukovec, kulturna referentka; Betka Jerovšek, športna referentka, in An-

dreja Šknbec, gospodinja. V novem zveznem odboru SFZ pa so Stanko Jelen, predsednik; Tone Jeretina, tajnik; Andrej Rode, kulturni referent; Gregor Krištof, športni referent, in Tomaž Filipič, gospodar. Duhovni vodja pri obeh odborih je Franče Cukjati.

Enodnevne duhovne vaje so bile v Slovenski hiši v nedeljo 10. decembra za žene, naslednjo nedeljo pa za moške. Udeležilo se jih je 73 žena in 58 moških. Vodil jih je Jože Guštin.

Mladinski sestanek v nedeljo 17. decembra po mladinski maši v Slomškovem domu je bil posvečen pogovoru z dr. Tarasom Kermaunerjem in dr. Alenko Goljevšček.

Razvojna teorija (evolucionizem)

Nadaljevanje iz jan. DŽ in konec

Razvojnost v teologiji

Razvojna hipoteza je prodrla tudi v teologijo in v Cerkev. Splošno razširjeno mnenje, da je evolucionizem znanstveno dejstvo, je omajalo vero v resničnost prvih 11 poglavij 1. Mojzesove knjige o stvarjenju. Darwinova hipoteza je nasprotovala cerkvenemu nauku o stvarjenju Adama in o Evinem rojstvu iz njegovega rebra. S tem naukom pa je povezana večina drugih nauk. Predvsem nauk o izvirnem grehu, nato nauk o Kristusovem odrešenju, o postavitvi sv. krsta, ki izbriše izvirni greh, o poslanstvu apostolov in njihovih naslednikov. „Nova teologija“ te nauke zavrača ali jim spreminja pomen.

Cerkev je razvojnostna filozofija pretresla. Pred Darwinom omenjeni nauki niso bili vprašljivi. Tedaj pa je nastala vera, da je Darwin odkril skrivnost življenja. Tudi teologi so začeli sprejemati njegova „odkritja“. Na čelu jim je bil jezuit Pierre Teilhard de Chardin. Razlagavci sv. pisma so začeli govoriti o svetopisemskem mitu stvarjenja. Začeli so zanikavati izvirni greh, Jezusovo odrešenje je postalo nepotrebno, krst odveč.

Humani generis

Na začetku tega razvoja v Cerkvi je Pij XII. spregovoril jasno besedo v okrožnici Humani generis (12. avgusta 1950).^{*} Naštevajoč zmotne in njih odmeve med katoličani. Svari pred duhom novosti v teologiji. Toži nad zaničevanjem cerkvenega učenjstva. Opozarja na duha novosti v filozofiji in znova priporoči nauk in načela sv. T. Akvinskega. Govori o razmerju med cerkvenim naukom in pozitivnimi znanostmi. Pokaže zmotne težnje glede zgodovinske narave sv. pisma. Konča s pozivom k pravemu nauku in njega pravilnemu razvoju. Poseben odstavek je posvečen evolucionizmu in poligenizmu. Okrožnica pravi, da cerkveno učiteljstvo ne prepoveduje raziskovanja, če gre za izvor človeškega telesa iz prej bivajoče žive snovi. (Za duše uči katoliška vera, da jih neposredno ustvarja Bog). Toda pri debatah o tem zahteva resnost, umerjenost in zmerenost — vse s pogojem, da so vsi pripravljeni sprejeti razsodbo Cerkve. Nato pa opozori: „Toda neka-

^{*} Latinski prikaz te okrožnice, ki „ima za zgodovino katoliške filozofije in teologije zlasti v metodološkem pogledu tako velik pomen, da si mnogi po pravici obetajo od nje nov in velik napredek teh znanosti“, je podal dr. Josip Turk v 2. številki I. letnika Vrednot, junija 1951 (Theses „Humani generis“ str. 103-124).

teri predrzno preidejo to svobodo debatiranja; obnašajo se, kakor da bi bil izvor človeškega telesa iz žive prej obstajajoče snovi popolnoma gotov in dokazan (...), in kakor da v virih božjega razodetja ne bi bilo nič takega, kar glede tega predmeta ne terja skrajne zadržanosti in paznosti.

Če pa gre za drugo diskutirano mnenje, namreč za tako imenovani „poligenizem“, tedaj otroci Cerkve na noben način nimajo podobne svobode. Zakaj krščanski verniki ne morejo sprejeti mnenja, da so po Adamu bili na tem svetu pravi ljudje, ki ne bi imeli izvora iz njega po naravnem porajanju, kot iz prvega očeta vseh; ali pa, da Adam pomeni neko število prvih očetov; kajti nikakor ni videti, kako se tako mnenje lahko uskladi s tem, kar uče viri razodete resnice in listine cerkvenega učenitstva o izvirnem grehu; ta izhaja iz greha, ki ga je resnično zagrešil Adam sam in prehaja na vse ljudi po rojstvu, je lasten vsakteremu.“

Žilavost „nove teologije“

Na žalost papežev klic mnogih ni streznil. „Nova teologija“ se je bohotno razrasla. Močan veter „svobode“ je zavel po Cerkvi, zlasti po koncilu. Vrstili so se odpadci od vere, mnogim od tistih, ki so ostali v Cerkvi, pa se je razrahljala zvestoba do cerkvenega učenitstva. Vpliv Kristusovega nezmožnega nauka se je zmanjšal, povečal pa se je vpliv javnih občil, ob-

čil, v katerih se zrcali pretežno brezbožna družba, kateri služijo. Marsikod so evolucionizem sprejeli celo v katehezo.*

Zanimivo je, da se po znanstvenem dokazu o zmotnosti razvojnostne hipoteze nova teologija razvija dalje brez temelja evolucionizma. Hrani se s svetno filozofijo, ta pa je po večini materialistična in evolucionistična.

Dvomi, nasprotovanje, zavrnitev

Darwinizem so že spočetka zavrgli samostojno misleči znanstveniki. Darwinov sodobnik Adam Sedgwick, profesor geologije v Cambridgeu, je pisal avtrju „Izvora živalskih vrst“, da se je ob branju te pozneje izredno vplivne knjige smejal tako, da so ga bolele prsne mišice. Med mnogimi znanstveniki, ki so obsodili Darwinove fantazije, so Angleži lord Kelvin, sir Fleming, sir Richard Owen, Nemec Erich Wasmann, v Franciji Lefevre, T. in L. Vialleton. Prof. Paul Lemoine, ravnatelj Državnega muzeja v Parizu, označuje sedanji položaj tako: Evolucija je dogma, v katero svečniki (znanosti) ne verujejo več, jo pa vzdržujejo za svoje ljudstvo.“ (Več o tem gl. v delu Michael Denton, *Evolution: A Theory in Crisis*).

Sicer pa je Darwin sam moral

* Nesrečni Holandski katekizem zanika izvirni greh. Otrok torej ne potrebuje krsta, da ga očisti tega madeža in ga prerodi. Če kdo sprejme krst, je to le zato, da je tako sprejet v krščansko skupnost.

priznati, da ni najti dokazov za njegovo hipotezo. Leto pred smrtjo je zapisal: „V meni neprestano vstaja strahotni dvom, če imajo kakšno ceno in če so verodostojna prepričanja človeškega razuma, ki se je razvil iz razuma nižjih živali. Ali more kdo zaupati v nazo-re opičje pameti, ako so v njej sploh kaki nazori?“ Slaba dva me-sca pred smrtjo pa se je tako po-tolažil: „Dasi po mojem mnenju doslej ni nobenega dokaza v prid živega bitja, razvitega iz anorgan-ske snovi, se ne morem izogniti mogočosti, da bo to nekoč doka-zano.“

Danes bi moral odločno zavreči mogočnost spontane generacije, kot to dokazuje sodobna znanost. Prav tako je popolnoma propadlo upa-nje evolucionistov, da najdejo vmesni člen med opico in člove-km. Vse najdbe takih fosilij so se iskazale kot prevare, za druge so dokazali, da gre za izkopenine ali človeškega ali živalskega okostja, nikoli za nekakšno vmesno stop-njo. Struja negativnih ocen evo-lucije se je sprožilo ob okostju „človeka Piltdown“. Odkrili so ga l. 1952 in odtlej je Piltdown Mon imel svojo omaro v Britanskem muzeju kot veliki dokaz za evolu-cijo. L. 1951 so ga ponovno pre-iskali. Dognalo se je, da je nekdo staro človeško lobanjo povezal s čeljustjo pravkar ubite opice; znamenite zobe pa je prebarval, da so dobili videz starosti. Beri o tem Records of the British Mu-seum l. 1953. — Tudi „javanski

človek“ in „pekinški človek“ sta bila goljufiji

Najnovejše zaziskave v geneti-ki, pogledi v neizmerno zaplete-nost genetičnih zakonov popolno-ma zavračajo razvojnostna doga-janja (evolucijo). Po dognanju a-strofizika Hoylea — Frederick Hoyle, Evolution from Space, 1981 — je verjetnost spontanega na-stanka življenja iz nežive snovi enaka številu s 40.000 ničlami.

Kaj storiti?

Treba je demitizirati evo-lucionizem, ki si je domišljal da demitizira sv. pismo.

Potrebno je povsod oznanjati, da je hipoteza evolucije zmotna. Po šolah je prikazati neveljavnost tega učenja in njega nasprotstvo do božjega razodetja. Navesti je znanstvenike, kateri so dokazali, da je Darwinova hipoteza evoluci-je velikanska znanstvena in filo-zofska zabloda.

Obnoviti je pravo teologijo, v kateri ne sme biti niti senca dvo-ma v nezmotljivost cerkvenega u-čeništva. Prava teologija mora so-živeti z zdravo filozofijo. Filozo-fija se mora torej vrniti k teme-ljem večnostne filozofije.

Treba je v duhu resnice preno-viti pouk v semeniščih in na teo-loških fakultetah.

Alojzij Geržinič

Človekove pravice v luči krščanstva

Nikoli doslej še ni bila misel na človekove pravice tako močna kot danes. Postala je vodilna ideja v boju proti vsem vrstam zatiranja in zaslužnjevanja, zato tudi zasluži našo posebno pozornost.

Človekove pravice imenujemo tiste temeljne pravice, ki jih ima vsak človek že zato, ker je človek, ker je oseba. Teh pravic je seveda veliko in razni seznanjeni jih prav gotovo ne izčrpajo. Naj jih naštejemo samo nekaj za ponazoritev, ko govorimo o njih. To so npr. pravica do življenja in to do človeku primernega, pravica do spoštovanja in do dobrega glasu, dokler se ne dokaže nasprotno, do svobode pri iskanju resni-

ce, pri izražanju in razširjanju misli, pri umetniškem ustvarjanju... Vsakdo ima pravico, da si sam izbere zakonca, s katerim bo skupaj živel, starši imajo prvo pravico pri vzgoji otrok, vsakdo ima pravico do dela in sicer takega, da ne škoduje njegovemu zdravju, pravico, da dobi za delo pravično plačo in to ne glede na spol, raso ali druge okoliščine, ki nimajo z opravljenim delom nobene zveze. Vsak človek ima pravico do združevanja v razna združenja, ima pravico do sodelovanja v javnem in političnem življenju, ima pravico do potrebne izobrazbe, do kulture, do materinega jezika... itd.

1. Zakaj (in čemu) govoriti o človekovih pravicah?

Človek ne živi sam, temveč vedno v družbi z drugimi. Skupno življenje pa terja, da posamezniki upoštevajo drug drugega, da usklajujejo svoje želje in interese. Poleg posameznikov ima pravice tudi skupnost, kolikor izraža potrebe svojih članov — tako pa se naenkrat pojavi vprašanje, kaj lahko kakšna skupnost ali družba terja od svojih članov in česa ne, zraven pa je treba upoštevati, da je skupno življenje zaradi nujne različnosti članov vsake skupnosti na svojih različnih ravneh vedno tudi prizorišče nav-

zkrižnih hotenj, pričakovanj in potreb — zato prihaja med posamezniki in med posamezniki ter celotno skupnostjo vedno tudi do sporov. Te pa je mogoče reševati samo na dva načina: z **nasiljem**, kjer prevlada tisti, ki je močnejši, ali pa s **pametjo**, kjer prevlada tisti, ki ima prav. Tako se prej ali slej pojavi vprašanje človekovih pravic, se pravi tistega minimuma posameznikovih tako upravičenih pričakovanj in potreb, da družba, ki svojim članom tega ne zagotavlja, ne more veljati za pravično in za človeka primerno.

Družbeno ureditev, kjer temeljne človekove pravice niso upoštevane, imenujemo ali diktaturo ali totalitarizem. O diktaturi ali celo tiraniji govorimo, če je vsa oblast v rokah oblastnega diktatorja, zato se tiranija navadno zruši, ko izgine diktator (npr. Haiti). Tirska diktatura se navadno tudi ne opira na kakšno posebno ideologijo, temveč na golo in brutalno nasilje. Pri totalitarizmu pa ni v ospredju oseba, ki izvršuje oblast, temveč sistem, ki lahko preživi celo vrsto oblastniških garnitur. Pri totalitarizmu je odločilnega pomena ideologija, s katero se totalitarizem upravičuje. Nauk o človekovih pravicah hoče zavarovati posameznika in preprečiti iznakaženosti družbenega in političnega življenja, katerih je zgodovina polna.

Nauk o človekovih pravicah ne domneva in ne obljublja, da bodo med ljudmi, kakor tudi med druž-

bo in posamezniki, čisto preprosto izginili. Pač pa gre za to, da te neizogibne napetosti in neuglašenosti rešujemo tako, da bo to v skladu z dostojanstvom človeka ter umnega bitja, ki je sposobno razločevati, kaj je prav in kaj ni. Nauk o človekovih pravicah hoče tudi braniti posameznika pred nasiljem in premočjo tistih, ki imajo oblast in svoje posebne interese največkrat prikazujejo kot interese vse družbe ali celo vsega človeštva ter mislijo s tem opravičiti nasilje, ki ga izvajajo nad drugimi.

Človekove pravice so moderna misel. Ko govorimo o njih, mislimo najprej na tisto znano Splošno izjavo o človekovih pravicah, ki jo je sprejela in razglasila Generalna skupščina Organizacije združenih narodov 10. decembra leta 1948. V tej izjavi, ki obsega trideset členov, so ljudstva sveta določila temeljne pravice, izvirajoče iz dostojanstva človeške osebe in to po komaj končani drugi svetovni vojni, katero je sprožil enden najbolj totalitarnih režimov, kar jih pozna človeštvo. Zgrajen je bil na ideologiji, ki je opravičevala odkrito teptanje človekovih pravic — na rasizmu.

2. Človekove pravice in katoliška Cerkev

Toda misel o človekovih pravicah se ni pojavila šele v našem stoletju. Najpomembnejšo predhodnico omenjene Splošne izjave Organizacije združenih naro-

dov predstavlja Izjava o pravicah človeka in državljana, ki je bila sprejeta že dober mesec po začetku francoske revolucije, namreč 26. avgusta 1789, in kjer je med drugim rečeno: „Potemtakem Narodna skupščina priznava in izjavlja, v navzočnosti in pod okriljem Najvišjega bitja, naslednje pravice človeka in državljana: 1. člen: Ljudje se rodijo in ostanejo glede pravic svobodni in enaki. Družbene razlike je mogoče utemeljiti samo s skupno koristjo“. Navedimo še 4. člen: „Svoboda je v tem, da lahko delam vse, kar ne škoduje drugemu: tako ima izvajanje naravnih pravic vsakega človeka samo tiste meje, ki zagotavljajo drugim članom družbe uživanje istih pravic...“

Že 13 let pred francosko revolucijo pa je podobne človekove pravice uzakonilo trinajst angleških kolonij v Ameriki, ko je 4. julija 1776 v Philadelphiji oklical neodvisnost od britanskega imperija. V tem Razglasu neodvisnosti je rečeno, da ima za „po sebi razvidno resnico, da se ljudje rodijo enaki; da jih je njihov Stvarnik obdaroval z določenimi neodtujljivimi pravicami, med katerimi so življenje, svoboda in iskanje svoje sreče; da so bile človeške vlade ustanovljene zato, da bi jamčile te pravice.“

Lahko bi šli še nazaj v zgodovino in videli predhodnike teh izjav v angleških zahtevah po svoboščinah proti kraljevskemu absolutizmu iz XVII. stoletja ali celo

v slavni Magni Carti iz leta 1215. Za pojav sodobne misli o človekovih pravicah, ki ni nič drugega kot teorija, na kateri je zgrajena moderna demokracija, je zelo pomembna tudi srednjeveška teorija o naravnem pravu, se pravi o pravicah, ki ne izhajajo od zakonodajalca, temveč iz človeške narave. Toda vsa ta zgodovina nas tukaj ne zanima. Omejil se bom na krščansko religiozno ozadje, kolikor je iz njega pognala zavest o človekovih pravicah.

Tu moramo najprej omeniti velikanski paradoks, ki ga je doživela misel o človekovih pravicah v katoliški Cerkvi. Ta ideje o človekovih pravicah najprej ni hotela sprejeti za svojo. Leta 1864 je namreč papež Pij IX. izdal okrožnico *Quanta cura*, njej pa pridružil razvpiti *Syllabus*, seznam obsojenih 80-ih trditev, med katerimi so tudi nekatera načela, ki so danes sprejeta med splošno priznane človekove pravice. Če pa upoštevamo, da ima misel o človekovih pravicah jasne svetopišemske osnove, lahko o njihovem sprejemu pri vodstvu Cerkve rečemo tako, kot je rekel apostol Janez o Jezusu: „V svojo lastnino je prišel in njegovi ga niso sprejeli...“

Če hočemo to razumeti, moramo upoštevati vsaj tri stvari:

1. Teorijo o človekovih pravicah so pogosto razširjali veri in Cerkvi sovražni krogi, cerkveni ljudje pa niso znali razločevati zrna od plev. Če so se namreč

Amerikanci izrecno opirali na nauk o stvarjenju in za človekovimi pravicami videli Stvarnika, ki je ljudi obdaril z njimi, se je v Evropi ideja o človekovih pravicah pojavljala pretežno v okviru antiklerikalne, proticerkvene, velikokrat celo izrazito protikršćanske miselnosti. „Pravičnost je človeška, samo človeška, nič drugega kot človeška; kdor jo od blizu ali daleč, neposredno ali posredno povezuje s kakim višjim ali prvobitnejšim počelom kot je človeštvo, ji dela krivico“, je sredi preteklega stoletja naprimer razglašal Proudhon. Po njegovem „revolucionarna pravica in teološka pravica nista dve uravnovešeni sili, temveč imata med seboj takšno razmerje kot ga ima pozitivna ideja do prispodobe, znanost do mita, stvarnost do sanje, telo do sence“.

2. K temu je treba dodati še to, da je bila s teorijo o človekovih pravicah pogosto povezana tudi izrazito individualistično in liberalistično usmerjena miselnost, ki je v začetku industrijske in kapitalistične družbe prevladovala v evropski kulturi. Cerkev pa je liberalizem, ki se ne meni za družbeno in občestveno razsežnost življenja, zavračala. Iz podobnih razlogov je človekove pravice zavračal tudi K. Marx, ko je zapisal: „Nobena od tako imenovanih človekovih pravic ne seže prek sebičnega človeka, prek človeka, kakršen je kot član občanske družbe, namreč zase, na svoj zasebni interes in svoj zasebno samovo-

ljo skrčenega in od skupnosti ločenega posameznika“ (MEID I, 174). Danes pa je jasno, da prav razumljena ideja o človekovih pravicah nikakor ne podpira sebičnosti in posameznikove samovolje. Toda medtem ko je katoliška Cerkev že pred časom sprejela teorijo o človekovih pravicah v svoj družbeni nauk, ostajajo nekateri marksistični teoretiki še vedno pri Marxovem odklonilnem mnenju.

3. Cerkev se je od teorije o človekovih pravicah čutila tudi ogroženo. Če namreč primerjamo, kaj je teorija o človekovih pravicah prinesla katoličanom v Ameriki in kaj v Evropi, opazimo velikanško razliko. V Ameriki jim je prinesla enakopravnost, ki je poprej v britanskem imperiju, kjer je bilo anglikanstvo državna vera, protestantizem pa najbolj razširjena, katoličani niso uživali. V Evropi je od francoske revolucije naprej Cerkev izgubljala. Izgubljala je sicer tisto, kar je prav, da je izgubila, namreč družbeno-politične predprave. Toda takšni zgodovinski premiki se nikoli ne zgodijo brez pratiravanj, nasilja in nerazumevanja.

Vendar to ni dolgo trajalo. Že dvajset let po Syllabu je papež Leon XIII. v teh vodah zasukal krmilo in tako se je pravzaprav že z njegovo okrožnico Immortale Dei iz leta 1885 sprožil tudi znatraj katoliške Cerkve razvoj, katerega vrhunec predstavlja okrožnica Janeza XXIII. Pacem in terris, s katero je bila slabih sto

let po obsodbi ta ideja teološko docela in izrecno rehabilitirana. Naslednja papeška pisma so skupaj z dokumenti II. vatikanskega cerkvenega zbora zavzetost Cerkve za človekove pravice samo še utrjevala. Janez Pavel II. pa je postavil človekove pravice v ospredje svojega nauka o družbenem življenju, pri čemer so njegove izkušnje z marksizmom prav gotovo odločilnega pomena.

Do tako hitre spremembe v cerkvenem odnosu do ideje o človekovih pravicah pa je lahko prišlo zato, ker je misel v krščanski veri globoko zasidrana. V nasprotju s Proudhonom, ki je odklanjal vsakršno religiozno utemeljevanje pravičnosti, je znani francoski pravnik Rene Cassin kot glavni sestavljalec Splošne izjave OZN o človekovih pravicah zapisal: „Ko se spuščamo proti dnu časa, najdemo že v Svetem pismu temeljno načelo: vzvišeno dostojanstvo in svobodo človeka, ustvarjenega po božji podobi, kakor tudi zapoved: 'Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe'. Dese-tero zapovedi je opredelilo človekove prvenstvene naloge. Religije so več kot tri tisoč let nudile človeku najbolj vzvišene vzore za njegovo rešitev v prihodnosti.“

Ideja o človekovih pravicah ima za svojo osnovo zavest o izjemnem in absolutnem dostojanstvu slehernega človeka, o svobodi sleherne človeške osebe. Ta zavest, ki je za našo zahodno civilizacijo bistvena, pa je najtesneje povezana z judovsko-krščanskim,

se pravi svetopisemskim sporočilom, zato ga naša kultura dolguje prav njemu.

3. Izhod iz Egipta — izhod iz sužnosti

Če sedaj skušamo svetopisemski izvor ideje o človekovih pravicah natančneje določiti, se moramo najprej ustaviti pri osnovnem starozaveznem verskem izkustvu, pri izhodu iz Egipta. To je časovno tudi prvo izkustvo, ki ga je imelo izvoljeno ljudstvo o Bogu, in to izkustvo je bilo izkustvo o osvoboditelju in odrešeniku. Bog se je najprej razodel kot osvoboditelj, ki hoče svobodne otroke. Hotel je, naj bo njegovo ljudstvo svobodno ljudstvo. Božje ljudstvo je lahko samo svobodno, Bog je Bog svobode in človeškega dostojanstva.

Ko pa Bog vodi tlačeno ljudstvo iz Egipta, se dogaja nekaj, kar po svojem pomenu presega zgodovino Izraelcev, presega njihov čas in prostor. Edini Bog, stvarnik in gospod sveta in zgodovine, ukinja neizbežnost ter usodnost nasilja in krivice, ki visita nad bednim človeštvom in sta v Egiptu postala otipljiva predpoda vseh ječ, taborišč in gulagov sveta. V tej, na prvi pogled nepremagljivi človekovi izročeniosti nasilju in hlapčevanju, ki se je kot neprehodna puščava razprostirala ne samo pred slehernim Izraelcem v Egiptu, temveč pred slehernim človekom na tem svetu, se je po božji volji nenadoma od-

prla pot. Sprožilo se je gibanje, dolgo potovanje Izraelcev skozi puščavo, in temu neustavljivemu zgodovinskemu toku se že stoletja in tisočletja pridružujejo sužnji najrazličnejših vrst, rasno, narodnostno, razredno ali nazor-sko zatirani ljudje vseh časov. Ne samo zaslužjenemu Izraelcu, temveč vsakemu sužnju, zaporniku in taboriščniku je Bog z izhodom iz Egipta povedal, da mu mora biti prej ali slej vrnjeno človeško dostojanstvo, ki so mu ga ugrabili soljudje. Izhod torej nima pomena samo za Izrael, kajti z njim se je zgodilo nekaj, kar presega izraelsko zgodovino — z njim je namreč Bog podaril upanje vsakemu človeku, ki so ga drugi opali njegovih pravic, kajti jasno je razodel, da se Bog s tem kratenjem svobode ne strinja in bo zato krivica morala izginiti iz zemlje. Ognjeni steber, ki je hodil pred Izraelci in jim kazal pot iz sužnosti, pomeni tisti nadnaravni in moralni dinamizem, ki končno prihaja do Boga in razsvetljuje vsako potovanje iz brezpravnosti ter neenakosti. Tudi naš pesnik O. Župančič je zaslutil pre-roški pomen ognjenega stebra na čelu osvobodencev iz egiptovske teme, ko je svojo „Pesem mladine“ pretkal s svetopisemsko podobo: „...pred nami plamen gre skoz noč, kot Bog pred Izraelci.“

4. Stvarjenje po božji podobi

Izhod iz Egipta kot zgodovin-

sko izkustvo odločne božje volje po svobodi svojih otrok še nima dokončne teološke in antropološke razlage in utemeljitve; to dobi v svetopisemskem poročilu o stvarjenju človeka, ki predstavlja naslednji pomemben in odločilen korak k človekovemu ozaveščanju o njegovem dostojanstvu. Svetopisemski nauk o stvarjenju človeka je temeljnega pomena za teologijo človekovih pravic. Čeprav je slikovita in simbolična pripoved o stvarjenju človeka nastala pozneje kot poročilo o izhodu iz Egipta, so ga končni uredniki Svetega pisma postavili na začetek, kot procelje, skozi katerega stopamo v sveto zgodovino človeškega odrešenja in osvobajanja.

Za naše razmišljanje o krščanskem in teološkem pojmovanju človekovih pravic vsebuje svetopisemski nauk o stvarjenju dva pomembni sporočili:

— Prvo zadeva človekovo mesto v stvarstvu, njegovo mesto v vesoljstvu. Človek je sicer postavljen v vesolje, vendar ni samo njegov del, ni samo člen v verigi kozmičnih menjav in zato tudi ne samo sredstvo, preko katerega bi se materija izpopolnjevala do vedno višjih oblik svoje organizacije, kot bolj ali manj razločno trdijo materialisti. Človeka je ustvaril Bog s posebnim posegom svoje stvariteljske moči. Še več, po krščanskem prepričanju ustvarja Bog vsakega človeka posebej. Smisel tega nauka je zelo jassen — po svoji temeljni ontološki in moralni konstituciji člo-

vek ni sredstvo nikogar, najmanj pa kozmosa in njegove materije. Smisel bivanja pa ni v kozmosu in njegovi popolnosti, temveč je človek smisel vsega kozmičnega bivanja. Ni človek zavoljo vesolja, temveč je vesolje zavoljo človeka. Na voljo imamo namreč samo dve možni razlagi svojega pojava v vesolju: ali nas je ustvarila materija v večnem pretakanju kot vmesni člen lastnega samorazvoja, ali pa smo tukaj, ker nas je priklicala v življenje svobodna stvariteljska moč kot sebi podobno bitje. Po svoji temeljni, ontološki konstituciji je torej človek v nasprotju z vsemi drugimi bitji, ki sestavljajo vesoljstvo, cilj — in ne sredstvo. Iz tega potem nujno sledi, da ga tudi nihče nima pravice ponižati na raven sredstva.

— Druga pomembna misel, povezana s svetopisemskim pojmovanjem stvarjenja, pa je misel o človekovi bogupodobnosti. Človek ni samo nekaj izjemnega in posebnega v stvarstvu, ni samo vesolje v malem, ni samo povzetek ali ponovitev kozmičnega razvoja, temveč je — lahko bi rekli — celo Bog v malem. Ustvarjen je po božji podobi. Ta misel je pravzaprav temelj krščanskega pogleda na človeka in njegovo dostojanstvo. Če vzamemo svetopisemske izjave zares, potem iz tega sledi, da človekovo dostojanstvo ni odvisno od spola, narodnosti, veroizpovedi, političnega prepričanja, družbene koristnosti, starosti ali celo državljsanske ubo-

gljivosti in pokorščine (kot trdijo tisti, ki hočejo brezpogojne občelje človekove pravice spremeniti v nagrado za oportunistem in politični konformizem). In če je človek res božja podoba, potem Bog ne bo dopustil, da bi bile njegove podobe v svetu onečaščene, teptane, izkoriščane, prezirane in zaničevane. Že Sveto pismo je izresnice o bogupodobnosti izvajalo nujne moralne sklepe. „Kdorkoli prelije človeško kri, se bo po človeku prelila njegova kri, kajti po božji podobi je Bog naredil človeka“, je rečeno že v 1. Mojzesovi knjigi (9, 6).

Ker je vsak človek božja podoba, zato nujno sledi prepoved ubijanja in vsakršnega zatiranja sočludij.

Pomen svetopisemske misli o človekovi bogupodobnosti je lepo izrazil pisatelj Antoine de Saint-Exupéry v svojem Bojnem pilotu: „Stoletja dolgo je moja kultura skozi človeka zrla Boga. Človek ji je bil ustvarjen po božji podobi. Boga je spoštovala v človeku. Ljudje so si bil bratje v Bogu. Ta odsev božanstva je podeljevala slehernemu človeku neodtujljivo dostojanstvo. Razmerje človeka do Boga je jasno utemeljevalo dolžnosti posameznika do samega sebe in do bližnjika. (...)

Razumen izvor spoštovanja človeka do človeka. Učenjak je čislal celo nosača premoga, zakaj v nosaču premoga je čislal Boga, ki je bil tudi nosačev knez, nosač pa njegov poslanik. Najsi je bila vrednost prvega še tako vi-

soka in vrednost drugega skromna, si ni mogel nihče lastiti pravice, da bi svojega bližnjika zaslužnil. Poslanika ne smeš ponižati. Kljub temu pa to spoštovanje človeka ni imelo za posledico ponižujoče klečeplazenje pred povprečnostjo, neumnostjo ali nevednostjo, zakaj v človeku so čislali predvsem božjega poslanika. Tako je ljubezen do Boga utemeljila med ljudmi plemenito razmerje...“

Ob teh pisateljevih besedah je gotovo treba pripomniti, da ve zgodovina povedati še marsikaj drugega. Toda, tudi če moramo ugotavljati določeno nemoč svetopisemskih plemenitih načel (ker ni so zmogle čez noč odpraviti suženjstva, izkoriščanja, vojn in nasilja vsake vrste), je vendarle res, da so imela na našo kulturo velikanski vpliv in odločilno prispevala k sedanji zavesti o človekovem dostojanstvu in njegovih pravicah.

5. Človek — odgovoren subjekt

Poleg izhoda in nauka o stvarjenju predstavlja odkritje človekove osebne odgovornosti in vesti kot njenega zadnjega merila tretji pomemben prispevek Stare zaveze k uveljavljanju človekovih pravic. Medtem ko je v antičnem svetu vladalo prepričanje, da lahko človek prestaja kazen tudi za dejanja, ki jih sam ni naredil ali pa jih je naredil pomotoma, nevede in nehote, je moralo postati

jasno, da je to nezdržljivo z mislijo o človekovem dostojanstvu in svobodi. Kot človek ni igrača brezosebnega veselja in materije, tudi ne more biti igrača brezosebne usode. Človek je moralno in odgovorno bitje — odgovoren je samo za tisto, za kar se vede in svobodno odloča.

To seveda ne pomeni, da sme človek delati, kar se mu zahoče. Svobode namreč ne moremo enačiti s samovoljo, vendar pa moralna zavezanost svobodi ne nasprotuje. Človeku moralne zahteve namreč ne prihajajo od zunaj, ukazi mu ne padajo od zgoraj kot pri otroku ali sužnju, temveč izvirajo iz njega samega. Spoznava jih kot zahteve lastne pameti in vesti in kot izraz svojega dostojanstva. „Noblesse oblige“, se glasi francoski pregovor — biti plemenitega rodu obvezuje. Tudi človeka obvezuje dejstvo, da je ustvarjen po božji podobi.

Tako se v človeku na edinstven način družita obveznost in svoboda. Nobena od njiju se ne pojavlja na račun druge, pač pa to moralno dostojanstvo človekove vesti preprečuje, da bi človek postal slepo orodje česar koli: zunanjih družbenih ali notranjih nagonskih sil. Šele moralen človek, ki ravna po vesti, je res subjekt. Pri tem gre lahko tako daleč, da je pripravljen dati življenje in tako dokazati svojo najvišjo svobodo, vzvišenost nad fizični, naravni, kozmični red, kjer je biološko obstajanje in uveljavljanje najvišja moč. Za človeka

ZGODOVINA SLOVENSKEGA ORLA

V založbi SKA je nedavno izšla kar zajetna knjiga z naslovom Zgodovina slovenska Orla, ki jo je napisal France Pernišek.

Prav je, da je bila, pa čeprav pozno, napisana zgodovina največje urejene slovenske mladinske organizacije. In tudi je prav, da je zgodovino te organizacije popisal človek, ki je v njej deloval več let in jo tako do potankosti poznal. France Pernišek je bil namreč več let nameščenec orlovske organizacije, je poznal vse njene odbornike in tudi vse vodilne fante na deželi. Poznal je tudi mnogo oseb, ki so sodelovale z orlovsko organizacijo. Zlasti pa je poznal skoraj vso slovensko duhovščino, ki je bila naklonjena Orlu.

Pohvaliti moramo tudi lepo zunanjo opremo knjige (delo arhitekta Vombergarja), lepo slovenščino brez

najvišja moč ni fizična, temveč moralna, in ta pride najbolj do izraza prav takrat, ko lahko biološki obstoj celo žrtvuje. V tem osebnem, moralnem življenju po vesti se človek resnično razodeva samemu sebi kot bitje neskončne vrednosti, kajti zadnjega kriterija svojega bivanja in ravnanja nima v nobeni funkcionalnosti ali koristnosti navzven, temveč v ohranjanju in razvijanju svojega dostojanstva.

(Bo še)

Anton Stres

tujk, ki močno kazijo domovinske časnike in revije. Zelo bogata je zbirka fotografij (88 fotografij), ki kažejo vodilne osebnosti slovenskega cerkvenega in javnega življenja, ter fotografij telovadcev in telovadkinj ter številnih javnih nastopov. Že samo iz teh fotografij je razvidno, kako močna in kako delavna je bila ta velika mladinska organizacija.

Še boljši pogled na zgodovino slovenskega Orla bo dobil bralec posameznih poglavij, v katere je razdeljena knjiga. V prvem poglavju je segel pisatelj v dobo narodnega prebujanja slovenskega naroda, ki se je začelo leta 1848 in se je potem nadaljevalo v dobi čitalnic in taborov.

Pisatelj je lepo in objektivno tudi obdelal sokolsko organizacijo, njene vodnike in njene nastope. Treba je poudariti, da je sokolska organizacija poglobila narodno zavest pri trški in mestni mladini; dočim je to zavest pri kmečki mladini utrdila orlovska organizacija. Pisatelj je posebno poudaril pomen prvega slovenskega katoliškega shoda leta 1892. V tej zvezi je omenil posledice zemljiške odveze, nastop vaškega kapitalizma in začetek prosvetnega in združnega delovanja in ustanovitve Slovenske krščanske socialne delovske zveze.

V tretjem poglavju je pisatelj opisal ustanovitev prvega orlovskega odseka na Jesenicah. To se je zgo-

dilo leta 1906. Temu odseku so potem sledili novi odseki, ki so pozneje preplavili vso Slovenijo.

Fantovskim odsekom so sledili številni dekliški krožki. Lahko trdimo, da skoraj ni bilo nobene slovenske fare brez orlovske organizacije.

Pisatelj je posebej poudaril kulturni in vzgojni pomen te velike mladinske organizacije, ki je v veliki meri spremenila lice slovenske zemlje. Uvodničar v knjigi pravilno imenuje dobo delovanja orlovske organizacije kot zlato dobo slovenskega naroda. Orlovstvo je vzgojilo novo mladino, versko globoko in narodno zavedno. To so ugotavljali starši te mladine in vzgojitelji.

Naj navedemo nekaj posebnosti iz orlovskega delovanja. To se bili rekrutski tečaji, s katerimi je skušala organizacija odpraviti grdo pijančevanje, ki se je dogajalo ob naborih in poklicih k vojakom. Ti tečaji so v veliki meri odpravili to našo narodno napako.

In še nekaj moramo omeniti. Orlovska organizacija je bila prava visoka šola za javno delo. Iz te šole so izšli številni župani, občinski svetovalci in tajniki, združni gospodarski delavci ter zlasti skoraj vsi politični delavci. Leta 1938 so skoraj vsi izvoljeni poslanci izšli iz orlovskih vrst.

To izredno zdravo in krepko organizacijo je kralj Aleksander leta 1929 razpusil na predlog svobodomiselnih in centralističnih svetovalcev iz kraljeve okolice. Deloma je bila ta kraljeva napaka popravljena z ustanovitvijo Slovenske fantovske

zveze in Slovenske dekliške organizacije.

Tedaj pa so se na obzorju že zbirali ne črni, ampak rdeči oblaki, ki so naznanjali bližajočo se komunistično revolucijo. Ko je ta revolucija začela pobijati vodilne slovenske ljudi, je ta mladina, vzgojena v Orlu in v Fantovskih odsekih, začutila svojo dolžnost, da brani slovenska življenja. Tako so se rodile Vaške straže in tako se je potem rodilo tudi slovensko domobranstvo, ki je zaradi angleškega izdajstva končalo na Rogu in na drugih moriščih.

Prav je bilo, da je bila napisana zgodovina te velike slovenske mladinske organizacije, v spomin vsem njenim sodelovcem in v spodbudo sedanjim in prihodnjim rodovom, da na razvalinah sedanjega totalitarizma znova ustvarijo enako ali podobno organizacijo kot je bila orlovska.

Rudolf Smersu

Za božič je izšla nova knjiga Zor-
ka Simčiča „Trije muzikantje ali Po-
vratek Lepe Vide“ („...stara, ven-
dar večno nova zgodba za starejše
otroke, morda tudi za mladostne
starce...“). Izdalo Duhovno življe-
nje.

Koncert božičnih pesmi je izva-
jal pevski zbor iz San Martina pod
vodstvom Janeza Mežnarja. 22. de-
cembra v glavni dvorani sanmartin-
ske občine, mladinski zbor iz San
Justa pod vodstvom Andreja Selana
pa 23. decembra v dvorani zavoda
lurške Marije v San Justu.

Za družino

VZGOJA K TELESNOSTI

Že v začetku življenja se mora otrok učiti: lepo je, če imaš telo. Poleg prvih telesnih prijetnosti, ki jih čuti med sesanjem, so potrebne še druge radosti. Ko otroke previjamo, naj nekaj časa ležijo v topli sobi in cepetajo. Pri tem naj si mati vzame nekoliko časa, da se bo z malčkom šalila in ga ljubkovala.

Večina mater stori to spontano. Pri tem pa je zanimivo: nežna mati povleče malčka za uho, mu poščegeta trebušček in popek, tudi za čisto ritko ga bo brez premišljanja zgrabila, toda kakor hitro je pri spolnih organih, preneha kot na ukaz. To je za otroka prvi opomin: pozor, nevarno področje! Mati to področje izpusti, kakor bi ga ne bilo.

[Materam ne svetujemo, da bi dražile spolne organe, ne smejo pa jih pa jih izključiti iz ljubeče oskrbe. Da tudi te organe samoumevno sprejemajo, pokažejo že pri kopanju: „Sedaj bova umila še lulčka, potem pa pridejo na vrsto nogice.“ Ali pri deklici: „Našo malo deklico smo lepo okopali. Sedaj te bom obrisala in namazala špranjico.“

Lepoto telesa in vseh svojih organov začuti otrok s svojimi ročicami, s svojo kožo. Koža je poleg ustnega območja bistvenega pomena za stik in doživljanje. Telesno srečavanje z materjo daje otroku toplino in zavarovanost. Med dojenjem se otroška glavica stisne na gole materine prsi, medtem ko njegove rokice brodijo okrog. Kožno ljubkovanje, ki pri hranjenju s stekleničko manjka,

ne sme izostati. Zato naj bi mati, ki ne doji, pogosto otroka položila na svoje nago telo. Kajti nežen stik s kožo je v prvih letih življenja za otroka zelo pomemben, saj je otrokova potreba po nežnosti v tem razvojnem obdobju zelo velika.

Z nežnostjo raste bližina

Tu ima oče lepo priložnost, ki naj je ne bi pustil neizkoriščene. Mati ima neprimerno več možnosti za stik: povezanost pred rojstvom, hranjenje in oskrba, neprestana prisotnost. Oče ima najboljšo možnost, da z nežnostjo poglobi stik s svojim otrokom. Očeta, ki se ljubkuje s svojimi otroki, jih vzame v naročje in dovoli, da ga kdaj zmotijo pri gledanju televizije, bodo otroci imeli radi, ker jih ima on rad. Starši omogočijo telesno bližino otrokom tudi s tem, da jim tu in tam dovolijo, da smuknejo k njim v posteljo. Za otroke ni lepšega, kot če jim v soboto, nedeljo, med dopustom ali kadarkoli že nanese priložnost, damo priložnost, da ležijo s starši v topli postelji in se stisnejo k njim.

Če danes v nekaterih vzgojnih knjigah „vestnim staršem“ svetujejo, da „omejijo priljubljene jutranje izlete otrok v njihovo posteljo na najmanjšo mero“, je to znamenje, da pomena vzgoje za telesnost v zgodnjem otroštvu ne jemljejo resno. Kdor je kdaj doživel, kako hitro se bolni vro-

čični otroci pomirijo in zaspijo v postelji staršev, ve, da tu ne gre za erotično draženje, marveč za toplino gnezda, ki malim preprosto dobro dě.

Odkritje telesa

Odkrivanje in osvajanje sveta se pri majhnem otroku najprej usmeri na lastno telo. Dojenček, ki sprva samo cepeta z ročicami in nožicami, nekega dne odkrije svoje prste — kmalu za tem še nožice — kot igračo. Opazuje jih, se igra z njimi, vtika jih v usta. Nekega dne deček začuti svojega lulčka in se z njim igra kot prej s palcem. Tako odkriva svoje telo in tudi svoje spolne organe.

Če mati pri tem pokaže zaprepadenost in svojega otroka morda še udari po roki: „No, pusti to! Tega se ne prijema!“ — potem počne prav tisto, čemur bi se rada izognila. Tako namreč usmeri otrokovo pozornost na spolne organe in zgradi v njem negativen kompleks. Otrok je ves presenečen in sploh ne razume, kaj se dogaja, zakaj mati tako reagira. Zlasti pa mu „tista čudna reč tam spodaj“ postaja sedaj skrivnostna in — kar je slabše — občutil jo bo kot slabo.

Zato starši prav ravnaajo, če v naravnih situacijah, pri oblačenju in slačenju, pri kopanju ali na kahllici, otroku dovolijo prijema-ti svoje spolne organe. Otrok ni treba k temu spodbujati, niti jih od tega odvracati. Mati naj pri

tem ne napravi grdega obraza, normalno naj se dalje pogovarja, umiva...

Prepovedi in kazni pri dotikih in igračkanju s spolnimi organi nič ne zaležejo, kvečjemu privedejo do nasprotnega, namreč da se bo otrok še raje — odslej seveda naskrivaj — igral z njimi.

Ne skušajmo otrokom privzgojiti gnusa pred organi, ki bodo nekoč imeli tako pomembno funkcijo pri uživanju. Prijetne občutke čuti otrok že v tej starosti, če se poda na „odkrivanje“. Otrok naj bi sproščeno odkrival svoje telo tudi kot vir užitka, da bo nekoč s svojo spolnostjo lahko izkusil srečo, izpolnitev, sprostitev.

Očitno seksualno vedenje

Ko je otrok dojel del svojega telesa, se običajno kmalu poda na nova osvajanja. Če pa očitno prijema svoje spolne organe in se z njimi igra, pomislimo, da je področje spolnih organov zelo občutljivo za dražljaje. Najprej skušajmo mirno odkriti vzrok. Lahko ga na primer vprašamo: „Čuj, zakaj se pa tako pogosto prijemaš za hlačke? Te tam kaj srbi?“

Lahko je več razlogov za zunanje draženje: Mokre plenice srbi. Grobo spodnje perilo lahko ščegeta. Pretesno pritrjene hlače ščipajo. Usnjene hlače imajo spredaj pogosto trdno nit, ki drgne. Spolni ud lahko že pri majhnem dečku nabrekne, kar povzroči napetost v hlačah. Pri deklicah o-

stanki mazila ali pudra med sramnimi ustnicami dražijo občutljivo sluznico. Ostanki urina in izločki žlez pri dečkovem organu povzročajo srbenje med predno kožico in glavico. Podančice lahko pri deklici kdaj potujejo iz danke v vagino in povzročajo neprijetno srbenje.

Če mati ne more ugotoviti nobenih tovrstnih vzrokov, mora preveriti, ali njen otrok ni na kakršenkoli način prikrajšan:

Ima mati premalo časa zanj? Ga starši ali bratje in sestre zapostavljajo? Ne dobi dovolj pri-znanja? Ga puščajo preveč samega? Nima vrstnikov za igro? Ne dobi dovolj ljubeče naklonjenosti? Je prišel novorojenček, ki je mater povsem „zavzel“? Je nanj ljubosumen?

Normalen otrok bo rajši divjal okrog kot tiho sedel in se igral s spolnimi organi. Otrok pa, ki se čuti osamljenega, ki meni, da je zapostavljen pri starših ali tovariših pri igri, čigar svoboda gibanja je preveč omejena s prepovedmi, se rad zateka v tovrstna igračkanja.

Osnovno pravilo je: opustiti vse, kar usmerja otrokovo pozornost na genitalno področje. Prepovedi in kazni komaj kaj pomagajo, prej dosežejo nasprotno.

Lahko bi imelo nevarne posledice, če bi v otroku budili občutek krivde zaradi njegovega početja. Nekaj predlogov, kako lahko starši ravnaajo z „igračkanjem“ njihovega otroka:

Prva možnost je, da preusmerijo otrokovo pozornost. Starši naj bi svojemu otroku nekaj časa posvečali več pozornosti.

Z njim naj bodo še posebej ljubeznivi.

Spodbudijo naj ga k zanimivim igram.

Povežejo naj ga z drugimi otroki, poskrbijo naj za vrstnike, s katerimi se bo igral.

Predvsem pa morajo ohraniti potrpežljivost in mir.

„Zdravniške igre“

Pri „zdravniških igrah“, ki so dokaj razširjene, gre v večini primerov za nedolžno spolno radevednost. Otroci hočejo raziskati, ali imajo drugi enake spolne organe. Dečki hočejo videti, kako zgledajo deklice „tam spodaj“. Pobudo za take „preiskave“ pogosto dajo posamezni otroci, ki se ne morejo orientirati ob drugem spolu ali pri katerih so v družini samo dečki oziroma samo deklice. „Zdravniške igre“ pa se igrajo tudi otroci, ki svojih staršev niso nikdar videli nagih, otroci iz družin, v katerih je nagota razvpita.

Ko vidimo, kako starši običajno reagirajo na te „igre“, lahko rečemo: „Hvala Bogu, da večjega dela teh otroških zločinov ne odkrijejo, ker se sami po sebi ureijo.“

Če presenetimo otroke v njihovih „ordinacijah“, se lahko z njimi o teh pripetljajih sproščeno pogovorimo.

Situacija: Petletni Pavle je s svojim prijateljem v otroški sobi. Ko mati stopi v sobo, se igrata med seboj s spolnimi organi. Mati: „No, vidva, kaj pa počneta? Zakaj sta pa slekla hlače? Saj nista na stranišču, kaj? Lepo se spet oblecita, sicer bosta imela še mrzlo ritko.“ (Mati se ne spušča v situacijo. Čez nekaj časa, ko je prijatelj odšel, se še enkrat povrne k temi.)

„Čuj, Pavle, ko sta si kazala lulčka, sta hotela videti, če imata oba enakega?“

Pavle: „Mm.“

Mati: „Sedaj veš. Pri vseh dečkih je tako. In če ti bo spet kakšen deček hotel pokazati svojega lulčka ali te bo nagovarjal, da pokažeš ti svojega, ne stori tega. Sedaj si že tako velik in veš, da vsi dečki enako izgledate. Ja?“

Pavle prikima.

Takšni orientacijski poskusi nimajo nobene zveze s nesramnostjo ali pokvarjenostjo. Otroci si pač na „svoj“ način priskrbijo znanje, ki jim ga starši ne dajo.

Tudi pri „uvedenih“ otrocih lahko pride do podobnih situacij. Tako otroci neredko opazujejo, kako zdravnik pri dojenčku rektalno meri vročino. To poskušajo tudi pri svojih igrah. Otrokom lahko preventivno pojasnimo, da vročino merimo tudi pod pazduho. Mati lahko na primer reče deklici: „Če ti bo drug otrok pri zdravniških igrah hotel izmeriti vročino in vtakniti paličico v nožnico, tega ne smeš pustiti. Tvoja nožnica je

zelo občutljiva in se lahko hitro rani. Vročino lahko merimo tudi pod pazduho. Tako dela zdravnik pri odraslih.“

Otrokom tudi povem, naj nikomur ne pustijo, da bi jim slekel hlačke ali jih zgrabil za spolovilo. Spolni organi so občutljivi. „Drugi otroci ti lahko pri tem povzročijo bolečino,“ je ustrežnejša utemeljitev, kot če rečemo: „To je slabo, fuj! To se ne dela. To delajo le pokvarjeni otroci.“ Vedno ravnajmo tako, da v otrocih ne bomo ustvarjali negativnega odno-

sa. Tudi ne govorimo preveč o tem, da bi tovrstnim problemom ne dajali nepotrebne teže.

Neopazno kontrolirajmo ravnanje naših otrok. Če sodelujejo pri takih igrah bistveno starejši otroci, se lahko zgodi, da zapeljejo mlajše k skupnem onaniranju (samozadovoljevanju) oziroma jim demonstrirajo spolni odnos. Zato predšolskim otrokom ne pustimo, da bi se na samem preveč igrali s starejšimi šolskimi otroki. Otrok spada med (približno) enako starostne vrstnike.

Dietmar Rost

ZDRAVNIKOVI NASVETI

DR. MILOŠ KRALJ

VNETJE SLEPIČA – APPENDICITIS

Vnetje slepiča je eno najbolj pogostih obolenj in takorekoč vsakdanji kruh kirurga. Za njim obolevajo ljudje vseh starostnih obdobj, tako da imamo lahko apendicitis že pri dojenčku, pa tudi osemdesetletniku.

Slepič ali appendix je organ, ki leži v desnem spodnjem kvadrantu trebuha, če trebuh razdelimo na štiri kvadrante s popkom v središču. Slepič je izrastek na cekumu, po slovensko slepem črevesju, ki leži prav tako na desnem spodnjem kvadrantu trebuha in predstavlja začetek širokega ali debelega črevesja. Vanj se izteka tanko črevo. Vloga slepiča ali appendixa še ni povsem znana, vendar izgleda, da ni pomembna, ker lahko slepič brez škode operativno odstranimo.

Poznamo akutno, subakutno in kronično vnetje slepiča. Akutno vnetje slepiča se razvije v času od 24 do 48 ur. Nastopa lahko v treh oblikah: kot blago kataralno vnetje, ki se lahko pomiri, lahko pa prek subakutnega preide v kronično vnetje slepiča. Drugi dve obliki sta hujši. Vnetje je flegmonozno in gangrenozno in privede hitro do perforacije ali počenja slepiča in s tem do razvoja akutnega peritonitisa, tj. vnetja trebušne mrene. Če se med vnetjem slepiča zlepijo okoli njega črevesne vijuge, se pri počenju ne razvije akutni peritonitis, pač pa le lokalni absces, kajti črevesne vijuge preprečijo razširjenje počene črevesne vsebine po trebuhu.

Klinična slika akutnega vnetja sle-

piča se začne navadno z naraščajočimi bolečinami, ki se pojavijo v predelu želodca ali pa po vsem trebuhu. Pojavi se slabost, bruhanje in manjša temperatura, ki ni nikoli višja od 38°. Bolečine so stalne. Kmalu pa se ta po vsem trebuhu obsegajoča bolečina prestavi v desni spodnji kvadrant trebuha. Ta predel je pri tipanju močno boleč. Če pritismo trebušno steno na nasprotni strani, tj. na levem spodnjem kvadrantu trebuha, in roko hitro izpustimo, začuti bolnik bolečino v predelu slepiča, tj. značilna dekompresijska bolečina. Drugi važni znaki so še razlika v temperaturi, merjeni pod pazduho in v zadnjem črevesju. Pri zdravem človeku znaša razlika v temperaturi tri desetinke stopinje, tako da je torej temperatura v zadnjem črevesju višja. Pri vnetju slepiča pa znaša ta razlika do ene stopinje.

ZDRAVLJENJE

Zdravljenje slepiča je izključno operativno. Če ugotovimo vnetje slepiča, mora bolnik takoj v bolnišnico h kirurgu, kajti slepič je treba operirati že v prvih 24 urah, sicer pride do perforacije, tj. počenja slepiča. Ne smemo se zanašati, da gre za blago, kataralno vnetje, ki se lahko pomiri. Več kot 90 odstotkov vnetij je flegmonoznih in gangrenoznih in privedejo do počenja slepiča in peritonitisa. 40% vseh peritonitisov nastane zaradi počenja slepiča. Peritonitis ali vnetje trebušne mreže je zelo nevarno obolenje, ki zahteva takojšnjo operacijo in ima lahko težke posledice

ce za zdravje bolnika tudi po ozdravitvi. Tako lahko pride do zlepljenja črevesnih vijug in s tem motenj v prebavi, pa tudi do drugih komplikacij. Da je slepič že počen in da se je razvil akutni peritonitis, ugotovimo tako: trebušna stena postane izredno močno občutljiva in trda kot deska, kar imenujemo s strokovnim izrazom defans muskulur (defense musculaire). Splošno stanje bolnika se močno poslabša, puls postane hiter in slabo tipljiv, dihanje je hitro in površno, telesna temperatura se dvigne nad 38°, lice bolnika upade, oči so vdrte, nos postane ošiljen, jezik pa suh in razpokan. Potrebna je takojšnja operacija. Pri operaciji odstranimo slepič, izbrisati pa moramo celotno trebušno votlino in odstraniti ves vnetni eksudat. Bolniku moramo dajati infuzije in široko spektralne antibiotike. Razlika je tudi v operaciji sami. Pri vnetju slepiča bolniku napravimo samo majhen rez v desnem spodnjem kvadrantu trebuha, dolg največ pet cm, skozi katerega odstranimo vneti slepič, medtem ko moramo pri peritonitisu napraviti znatno večji rez, da lahko odpremo in pregledamo vso trebušno votlino. Po normalni operaciji slepiča se navadno bolnik zelo hitro popravi in je že drugi ali tretji dan po operaciji skoro zdrav. Po operaciji počenega slepiča s peritonitisom pa je postoperativni potek dolgotrajen, bolnik se le počasi popravlja, potrebna so draga zdravila in tudi posledice so lahko velike. Zato je pravočasna diagnoza in operacija pri slepiču izredno važna.

(Mladika, Trst)

Odpusti mi, Nataša!

V tistih prvih dnevih sem spoznal Pavla Sigorskega, ki mi je postal dober prijatelj. Bil je študent zadnjega letnika in doma iz tistega dela Poljske, ki so ga Rusi zavzeli po vojni. Ker je bil poljski nacionalist, je z mano govoril le poljsko. Smejala sva se temu, zato mi je rekel: „Če se hočeš z menoj pogovarjati, se moram naučiti poljsko.“ To se mi je zdela dobra ideja in poprosil sem ga, da bi me naučil. Kmalu sva se lahko zares pogovarjala v njegovem jeziku.

Često sem bil določen za stražo pred vhodom v akademijo. Ob nedeljah zjutraj sem videl ljudi, ki so šli čez bližnje polje.

„Kdo so to?“ sem spraševal tovariša, ki je z menoj stražil.

„Verniki.“

Začuden sem si jih ogledoval.

„Kam pa gredo?“ sem vprašal.

„Oh,“ je odgovoril, „tamle za tistimi drevesi je cerkev in gredo tja.“

To je bilo res. Tam, daleč zunaj Leningrada, je bila cerkev, ki je bila z dovoljenjem odprta. Verniki so morali prepešati vso pot iz mesta, če so hoteli imeti službo božjo. Bil sem prev-

zet. Spomnil sem se, da sem v šoli bral v naši ustavi, da ima vsak državljani popolno pravico do verskih obredov in verske svobode. To je resnica. V Rusiji je svoboda veroizpovedi. Verniki so lahko svobodno šli v cerkev. To je bil dokaz verske svobode.

Meseci so tisto zimo 1967 hitro minevali in prišla je pomlad 1968. Moje delo na akademiji v Leningradu je postajalo vse bolj naporno. Veliko sem študiral in posebno so me veselila predavanja iz marksizma-leninizma in politike. Zelo so bila privlačna.

Bil sem zelo vesel, ko so se aprila začele spomladanske počitnice in sem lahko odšel na načrtovano potovanje v Novosibirsk in Bariševo. Imel sem se lepo s svojimi starimi prijatelji in počitnice so dobro uspele. Najbolj pa mi je od teh dveh tednov ostalo v spominu, kar se je zgodilo na poti z avtobusom iz Novosibirska v Bariševo, ko sem šel obiskat svoje prijatelje v zavetišče. Ko smo se peljali skozi predmestje Inskaja, je avtobus, ki je vozil pred našim, obtičal v prometu. Pogledal sem skozi okno, da bi ugotovil, kaj se dogaja, in videl tovornjake, ki so zaprli cesto, policijske avtomobile,

dva gasilska avtomobila in na stotine ljudi, ki so se prerivali.

Zmeda je bila popolna. Vsi v avtobusu smo vedeli, da bomo imeli zamudo, in nestrpno smo opazovali vse okoli sebe, da bi videli, kaj se dogaja. Jasno nam je bilo le to, da je pred nami veliko razburjenje. Potem je nekaj ljudi iz množice prišlo do našega avtobusa. Vstopili so. Vprašali smo jih, kaj se je zgodilo.

Izkazalo se je, da so verniki. Mislil sem, da so verniki le babice in dedki, stari in sključeni. Ti verniki pa niso bili taki. Bili so vseh starosti, mnogi so bili toliko stari kot jaz, prav taki so bili in tudi oblečeni so bili ravno tako.

Povedali so nam, da so v Novosibirsku zaprli mnogo cerkva. Ravno tedaj pa so oblasti po mnogih prošnjah razglasile vladno dovoljenje, da na tisti dan odpro majhno molilnico v predmestju Inskaja. Novica se je hitro razširila med verniki, in čeprav so pričakovali veliko ljudi, si niso nikoli predstavljali, da bo prišla taka množica. Dvorana v molilnici je mogla sprejeti le okrog 150 ljudi, prišlo pa je na stotine vernikov, ki so preplavili ulice in zaprli ceste, da bi lahko prišli noter. Nič čudnega, da jih je bilo toliko! Novosibirsk je mesto s poldrugim milijonom prebivalcev in že leta je bilo brez protestantske cerkve. Zato so na dan, ko bi lahko odprli to edino cerkev, prišli prav vsi.

Ni trajalo dolgo, da se je pojavila policija in ukazala verni-

kom, naj se razidejo. Vprašali smo tiste na našem avtobusu, kako so sploh pričakovali, da bi v taki množici prišli v cerkev, pa so nam pojasnili: „Pač, morali bi počakati na vrsto. Po načrtu bi šla vsaka skupina notri za pol ure molit, nato bi šla ven. Sledila bi ji nova skupina 150 ljudi, in tako naprej, vse dokler ne bi vsi imeli te priložnosti.“

Od začudenja sem zmajal z glavo. Prav res mi je zaprlo sapo. Prvič, govorili so mi, da je vernikov zelo malo, tu pa se jih je trlo na stotine in stotine, popolnoma so preplavili ulice tistega majhnega predmestja. Potem so mi tudi govorili, da samo starejši ljudje še verujejo v Boga, sam pa sem v tisti množici videl veliko mladih, ki so hoteli iti v cerkev molit.

Ko je policija končno razgnala vernike in ponovno uredila promet, je avtobus odpeljal naprej v Bariševo. Moje misli so se vrtele le okoli dogodka, ki sem mu bil priča. Name je naredil globok vtis in znova in znova sem o tem še dolgo premišljeval.

Ostanek počitnic sem bil s prijatelji v Bariševu in Novosibirsku in skupaj smo preživeli veliko lepih, srečnih ur. Prehitro pa mi je zmanjkalo časa in moral sem se vrniti v Leningrad. Ne dolgo zatem sem se moral, bolj kot kdajkoli poprej, trdno oprijeti študija.

Julija 1968 sem končal prvi letnik in bil sem določen, da nadaljujem študij na akademiji v Pe-

tropavlovsku, v provinci Kamčatka. Bil sem resnično vesel, saj je bila to izbirna določitev. Pomorska akademija v Petropavlovsku je bila največja na sovjetskem Daljnem vzhodu, ob obali Pacifika, severno od Japonske. Kamčatka je bila znana kot „oči Rusije“, rusko okno v svet. Če si bil določen na tisto pomorsko akademijo, je bil to velik korak navzgor. V tistem območju je bila večina sovjetske flote in bil sem resnično vesel te velike priložnosti.

Poslovil sem se od prijateljev in od poljskega tovariša, s katerim lep čas ne bom imel stikov. Vojaška dovolilnica mi je omogočala en mesec in pol počitnic, preden bi se moral javiti na novo dolžnost. Odločil sem se preživeti počitnice s prijatelji v Novosibirsku.

Ob zadnjem pogledu na Leningrad me je stisnilo v grlu. Čutil sem, da ne bom nikoli mogel pozabiti tistih delovnih, vznemirljivih dni šolanja kot tudi ne nenadkriljive lepote tega velikega mesta.

Na poti iz Leningrada do moskovskih predmestij je bilo potovanje z vlakom povsem nezanimivo. Potem pa se je pričelo. V vagonu pred našim je nastalo nekoliko vpitje in ker sem bil radoveden, za kaj gre, sem šel pogledat.

Zagledal sem tri velike, močne, mlade fante, ki so grozili dečku učenega videza, z velikimi očali in bledega obraza. „Daj nam denar,“ so ga pestili, „sicer ti bomo zloмили roko.“ Otrok se je tresel kot šiba na vodi. Eden od fantov je

bil obrnjen proti potnikom, da bi preprečil, če bi kdo poskušal pomagati napadanemu. Nikoli nisem maral nasilnežev, zato me je vsa zadeva zelo razjezila. Odpel sem si vojaški pas in si ga navil okoli roke, tako da je velika, težka zaponka bila kot kovinski boksar, in se približal fantu. Ko me je tisti, ki je stražil, poskušal ustaviti, sem ga zgrabil okoli vratu s prijemom juda, ga vrgel ob steno in ga udaril v obraz z improviziranim boksanjem. Nezavesten se je zgrudil.

Druga dva sta vlekla denar iz dečkove denarnice. „Spustita denar,“ sem jima ukazal, „ali pa vaju bo doletelo isto!“ Videla sta svojega nezavestnega tovariša, kako leži na tleh. Šel sem grozeče proti njima, zato sta se pričela umikati in rekla: „Saj greva, no, saj greva.“ Na prvi postaji sta izstopila in odnesla tudi svojega tovariša.

Deček je bil seveda popolnoma pretresen. Pomagal sem mu, da je pobral denar, ga prijel okoli ramen, popeljal do sedeža. V pogovoru sem zvedel, da mu je ime Mihajl Kopletov. Za trenutek sem okleval, ali naj ga vprašam glede priimka. Možnost, da bi imel kakšno zvezo z osebo, na katero sem mislil, je bila zelo majhna. Pa sem ga vseeno vprašal: „Ali si mogoče v sorodu z znamenitim pisateljem Konstantinom Kopletovim?“

„Seveda sem,“ mi je odgovoril.

„On je moj oče.“

„Tvoj oče!“ sem vzkliknil. Bil

sem resnično prevzet. Vsi, ki imajo v Rusiji radi literaturo, poznajo ime Konstantin Kopletov. To je eden največjih in najbolj priljubljenih ruskih pisateljev, ki je dobil Leninovo nagrado za književnost. Njegove knjige so znane po vsej Sovjetski zvezi. Potem sem se še z večjim zanimanjem pogovarjal z Mihajlom. Vprašal me je, kdo sem, kam grem in povedal sem mu.

„Glej,“ mi je rekel, „če si že tu v Moskvi, Sergej, zakaj ne bi prekinil potovanja, šel z menoj k nam domov in spoznal moje starše?“

Čudovito! Priložnost, da spoznam Konstantina Kopletova! Nisem dolgo premišljeval. „V redu“, sem se strinjal. „Tako ali tako moram nekaj ur čakati.“ Bil sem zelo vznemirjen ob misli, da bom spoznal enega največjih ruskih piscev.

Stopila sva z vlaka, se z podzemsko železnico odpeljala do Mihajlovega doma, kjer me je predstavil svojim staršem in jim povedal, kaj se mu je pripetilo na vlaku. Oče mi je stisnil roko in se mi zahvalil za pomoč, mati pa se mi je smehljala in mi bila tudi hvaležna. Potem mi je rekla: „Sergej, ostani pri nas na večerji! Skoraj vse je že pripravljeno. Mi bomo imeli prijeten obisk, ti pa boš vseeno še ujel vlak za Novosibirsk.“ Razveselil sem se in navdušeno sprejel povabilo.

Kmalu smo sedli k mizi, uživali ob čudoviti domači hrani in se

pogovarjali kot stari prijatelji. Gospod Kopletov me je pričel spraševati o moji preteklosti, o tem, kaj sem počel in kakšni so moji načrti za prihodnost. Povedal sem mu zgodbo svojega življenja v sirotišnicah. Bil je navdušen. Pozorno je poslušal in me spraševal za nove in nove podrobnosti. Po večerji smo odšli v dnevno sobo, da bi se ob pijači še malo pogovarjali, preden bi me odpeljali na železniško postajo. „Sergej“, mi je rekel, „ob poslušanju tvoje zgodbe sem razmišljal. Prepričan sem, da bi tvoja zgodba in zgodba otroškega zavetišča v Bariševu bili prekrasna snov za roman.“

Presenetil me je, saj o čem takem nisem nikoli premišljeval. Še naprej me je spraševal in dejal: „Lahko bi napisal knjigo o tvojem življenju v zavetišču. To bi bil ruski Tom Sawyer.“ Bilo mi je všeč, vendar sem mu iskreno povedal, da ne vem, če je ta zgodba primerna. Seveda pa je on to boljše vedel, saj se je s tem ukvarjal. Zagotovil sem mu, da me bo veselilo, če mu bom lahko povedal vse, kar vem.

„Prav, jo bova pa napisala,“ je rekel. „Obdržala bova stike. Imamo namen kupiti hišico na deželi, v bližini Novosibirska, tako da bom dovolj blizu sirotišnice, kjer se bom lahko pogovarjal s teboj in z ostalimi otroki.“ Potem so me novi prijatelji spremili na postajo, kjer smo se poslovili, jaz pa sem se odpeljal proti Novosibirsku.

Boris Lobanov me je pričakal na novosibirski železniški postaji. Dobri, stari Boris! Postavil sem kovček na tla, da sem ga lahko objel in stisnil k sebi, medtem ko sva se pozdravljala in govorila drug čez drugega. Odšla sva do njegovega enosobnega stanovanja, in ko sem se malo uredil, sva šla k ostalim prijateljem. Najprej sva obiskala Nikolaja Povalejeva.

„Glej, no!“ je zavpil. „Kdo pa je ta lepi oficir, ki je s teboj. Odšel je s pleniciami v hlačah. Vrnil pa se je kot admiral! Fant! Danes pa res niso posebno natančni pri tem, koga vtaknejo v uniformo!“

Potem ko smo se dobro nasmejali in se pozdravili, sem se zresnil in dejal: „Poslušaj, Nikolaj. Zate imam važno novico.“ Povedal sem jima, kako sem spoznal Konstantina Kopletova in kako želi napisati knjigo o zavetišču, o njegovih prebivalcih in tudi o Nikolaju. „Povedal sem mu že celo zgodbo,“ sem rekel, „in želi, da mu tudi ti, Nikolaj, poveš svojo. Postal boš slaven!“

Nikolaj me je z vedno bolj zgroženim izrazom na obrazu poslušal in nato vzkliknil: „Sergej, kako moreš biti tako neumen! Seveda bom postal slaven, dobil pa bom tudi zanko okoli vratu! Samo tega se mi še manjka, da bi bil slaven ali da bi o meni pisali! Ali ne razumeš, kaj bi to pomenilo za moj posel?“ me je vprašal. „Sergej, kako moreš kaj takega storiti

meni, svojemu dobremu, staremu prijatelju?“

Potem se mi je posvetilo. Seveda! Le kako sem mogel biti tako nespameten? „Poglej, Nikolaj,“ sem rekel, „žal mi je. S tega stališča sploh nisem gledal na zadevo.“

„Dobro bi bilo, da začneš čimprej,“ je zamrmral. „O rečeh, s katerimi se ukvarjam, se ne govorim. Z Borisom in še z nekaterimi fanti imamo tukaj donosne posle, Sergej, in zvedavi pisatelj bi temu kaj hitro napravil konec!“

Hotel sem ga prekiniti, pa mi ni dovolil.

„Sergej, vem, da nisi kaj prida zaslužil na pomorski akademiji. Meni po posel zadnje čase cveti. Poslušal: Dal ti bom denar, da ne boš na zgubi, če s knjigo ne bo nič, ti pa se odpovej tej nori zamisli. Prav?“

Takrat sem bil že razburjen. „Poslušaj, Nikolaj,“ sem skoraj zavpil, „če boš za trenutek utihnil, ti bom lahko dopovedal, kaj mislim. Sploh ne vem, o čem govoriš. Ni šlo za to, brez skrbi si lahko, zadeva je končana. Ni me treba izplačati, ne, saj sem tvoj prijatelj.“

Nikolaj si je oddahnil. Rašel nasmešek se mu je pojavil na ustnicah. „To je stari Sergej, ki sem ga poznal. Hvala ti.“

Čez nekaj časa mi je Kopletov pisal na naslov, ki sem mu ga dal, da so že kupili počitniško hišico v bližini in da bodo kmalu prišli.

Krsti, poroke in smrti v slovenski skupnosti v Argentini v letu 1989

Krščeni so bili: Gabrijela Kristina Qualizza, Damijan Matija Čampa, Jože Franc Šenk, Marija Nežka Papež, Nadja Danijela Bedoya Teraš, Lucijana Dimnik, Boštjan Aleksander Montónez Marolt, Jesika Soledad Grilj, Ariel Martin Olivieri Opeka, Jesika Brumec, Cecilija Juhant, Pavel Marín, Pavel Vitali Dimnik, Damijan Gabrijel Zabukovec, Marjana Rožanec, Ivan Mauro Levar, Matija Čampa, Ivan Mihael Hirschegger, Ferdinand Jože Krvina, Martin Rudi Vidmar, Damijan Mastnak, Ana Marija Mosacco Štrubelj, Karina Soledad Boštjančič, Cecilija Porto Koprivnikar, Nadja Cecilija Sterle, Andreja Veronika Loboda, Damjan Lazar, Marko Matjaž Gorjup, Aleksander Martin Golob, Nina Musar, Guido Provenzano Novak, Marija Veronika Marinčič, Tomaž Aleksander Drenik, Julija Helena Piñeiro Jeločnik, Ana Pavla Lenarčič, Marija Fernanda Krvina, Boštjan Pavel Skale, Marija Mihaela Podržaj, Valerija Marija Pograjc, Martin Pavšer, Magdalena Teraš, Ivan Malovrh, Nadja Marja-

Potem ko je pripotoval, sem čez nekaj dni odšel tja, da bi mu pojasnil, kako se mi ideja o knjigi kljub vsemu ne zdi tako dobra in da raje pri tem ne bi sodeloval. Sprememba moje odločitve ga ni niti malo veselila, vendar sem mu dopovedal, da mora biti tako in nič drugeče. In s tem je bila zadeva končana.

na Zupan, Marija Julija Kastelic, Mihaela Ailin Breque Gerkman, Marija Viktorija Jenko, Barbara Velázquez Jenko, Janez Gabrijel Jelenc, Barbara Medic, Roman Klavdij Spinella Reven, Štefan Jože Hirschegger, Marko Ksaver García Pleško, Luka Škulj, Marjan Gabrijel Mehle, Aleksander Damijan Puntar, Nadja Magister, Maksimilijan Matjaž Golob, Blaž Ignacij Truden, Andrej Marjan Arabetti Dimnik, Karina Veronika Novak, Kristijan Gabrijel Poglajen, Kristijan Danijel Radoš, Martin Tomaž Radoš, Pavel Martin Kostelec, Danijel Vasle, Franci Tomaž Jerman, Jesika Marjana Zupančič, Karolina Catania Zupančič, Tomaž Pavel Draksler, Vesna Marija Sterle, Julij Ignacij Conde Dolinšek, Jasna Miriam Batagelj, Cintija Gabrijela Markovič, Dafne Andreja Ribnikar, Erik Tomaž Oblak, Kristijan Ivan Ašič, Pavel Damijan Insalata Qualizza, Peter Avguštin Suárez Barle, Andrej Adamič, Herman Andrej Gelb, Luka Ramón González Omahen, Friderik Ilc, Fabijan Ilc in Tatjana Zofija Klemen, Marija Llanos Nemanič.

Poročili so se: Miha Aljančič in Ana Marija Otero, Karel Selan in Lučka Češarek, Pavel Pleško in Janika Rant, inž. Jože Krajnik in cont. Veronika Kobal, Fermín Brillante in Anči Kokalj, arh. Marko Marolt in arh. Graciela Antonelli, Marjan Jeriha in Laura Vélez, Danijela Godnjavec in Víctor Donadino, Cecilija

Bajda in Sergio Banille, Marko Kav-
 čič in Alejandra Navarro, Janez O-
 man in Silvia Constantino, Monika
 Urbančič in Tomaž Baxter, Danijel
 Grohar in Irena Rant, Jože Cukjati
 in Olga Lenarčič, Marjan Grilj in
 Jožica Malovrh, Dani Pavšer in An-
 gelca Petek, Marko Malovrh in Ani
 Podržaj, Jerica Janežič in Eduardo
 Fernández, Ivan Uštar in Lučka
 Bergant, Metka Tušek in Carlos Her-
 nández, Marija Javoršek in Danijel
 Ferreira, Karlo Hrovat in Margarita
 Laurito, Dani Zakrajšek in Silvija
 Škerlj, Jože Modic in Graciela Catan-
 zariti, Marija Magdalena Lobnik in
 Daniel Calderini, Jure Miklič in prof.
 Monika Pérez, Boštjan Kocmur in
 prof. Pavlinka Korošec, cont. Marin-
 ka Miklič in Eduardo Enrique Egert,
 Marko Bajuk in Lidia Podestá, Ja-
 nez Vasle in Adriana Abbati, Fredi
 Bergant in Nežka Markovič, Alenka
 Beltram in Gustavo Rosso, Edvard
 Seljak in Angelika Kalin, Magda
 Klemenc in Roberto Ré, Vinko Lazar
 in Polonca Pintar, Ivo Smrdelj in I-
 renka Loboda, Peter Bajda in Lilia-
 na Soloa, inž. Marko Kočar in Alba
 Gloria Altamiranda, arh. Polde Ma-
 lalan in arh. Tončka Koželnik, Mar-
 ko Novak in Sonja Acosta, Marko
 Dimnik in Perla Ester Miles, Adri-
 jana Zazula in Eduardo Mutuveria,
 Janez Leskovec in Elba Chaynes, Pe-
 ter Smrekar in Maria E. Lazzarón,
 Peter Truden in Susana Cuenca, Ur-
 ška Marolt in Carlos Díaz Bruno.
 ška Marolt in Carlos Díaz Bruno, Ja-
 nez Pleško in Marcela Rugo, Viktor
 Pavel Belec in Rosa Brigante, Lili-
 jana Javoršek in Roberto Oscar Sal-
 cedo.

Umrli so: Amalija Ris (87), Ivan
 Uršič (78), Rožica Povše (63), Ema
 Belec (84), dr. Tine Debeljak (85),
 Angela Žakelj (77), Franc Petkovšek
 (76), Ivan Kovačič (63), Lojze No-
 vak, Lojze Leskovec (66), Anton
 Burja (86), Alojzij Stanjko, Lojze
 Pozelnik (76), Vera Perklič (66), Ma-
 rija Makuc (84), Pavel Žitko (29),
 Lojze Hudobivnik (70), Marjan Da-
 nijelič (42), Jurček Bajda (4), An-
 ton Mikuž (76), Franc Zajec (75),
 Mirko Kopač (77), Karlo Badolič
 (79), novorojenček Leonard Gabrijel
 Simčič, France Ahčin (69), Ivan Mo-
 har (86), Karel Mermolja (80), Ro-
 za Snoj (80), Karel Fric (80), Ljud-
 mila Kostelec (63), Drago Kobi (69),
 Franc Bezovnik (74), Marija Bokalič
 (30), Marija Veronika Bokalič
 (3), Miroslava Kolšek (84), Francka
 Gabrenja (61), Olga Čermelj, Ivan
 Lovrin (82), Alojzij Babnik (62),
 Karla Muha (82), Marko Brezav-
 šček (83), Ana Rebula-Pahor (80),
 Marija Dacar, Ivanka Frantar, An-
 ton Jež (81), Veronika Madon (89),
 Venčeslav Nanut (90), Franc Ka-
 lan (75), s. Evelina Vrhovec (84),
 Slavka Zajec (65), Jože Paskvalič
 (69), Marija Žun (87), Kristina Me-
 hle (83), France Bavdek (78), An-
 ton Mehle (78), Jernej Dacar, Ri-
 chard Artnik, Franc Hvalica, Ivanka
 Vidmar (74), Helena Peternel (66),
 Jože Pustavrh (88), novorojenček
 Julij Ignacij Conde Dolinšek, Pepca
 Čebulec (83), Jerca Vombergar (88),
 Jože Mavrič (57), prof. Božidar Ba-
 juk (80), Lucija Skvarča (75), Ig-
 nacij Janežič in Marija Kogovšek
 (69).

(Po Oznaniilu)

Slovenske sobotne šole v letu 1989

OSNOVNE ŠOLE

Šolski referent društva Zedinjene Slovenije: France Vitrih.

Aljaževa šola v Bariločah

Učencev: 18 (10 dečkov in 8 deklic). Voditeljica: Zdenka Jan; verouk: Marjana Marn in Marko Cukjati; učiteljice: Lučka Jerman, Alenka in Cilka Arnšek.

Balantičeva šola v San Justu

Učencev: 71 (39 dečkov in 32 deklic).

Voditeljica: Angelca Klanšek; katehet: dr. Alojzij Stare; učiteljice: Danica Malovrh, Marija in Magda Zupanc, Mirjam in Lučka Oblak, Jožica Grilj, Andreja Krajnik, Anica Mehle (petje) in Andrejka Selan (petje); pomoč učit. zboru: Ivanka Puhek; predsednik odbora staršev: Lojze Modic.

Baragova šola v Slovenski vasi

Učencev: 54 (22 dečkov in 32 deklic).

Voditelj: prof. Franci Sušnik; kateheta: Janez Petek in Jaka Barle; učiteljice: Zlata Adamič, Mirjam Goljevšek, Olga Fink, Marjetka Grkman, Anica Rozina, Zali Urbančič in Helena Hočevár; predsednica odbora staršev: Beti Grbec.

Jegličeva šola v Slovenski hiši

Učencev: 9 (4 dečki in 5 deklic).

Voditeljica: Marjana Batagelj; ka-

tehet: France Cukjati; učiteljica: Marjeta Dobovšek.

Tečaj slovenščine za špansko govoreče: 15 učencev (11 dečkov in 4 deklice). Voditeljica: Marjana Batagelj; učiteljici: Vesna Mežnar in Kristina Pérez.

Cankarjeva šola v Berazateguiju

3 učenke, občasno poučuje France Vitrih.

Jurčičeva šola v Carapachayu

Učencev: 28 (12 dečkov in 16 deklic).

Voditeljica: Anica Klemen; katehet: France Cukjati; učiteljice: Lenčka Klemen, Ani Senovršnik, Monika Jeretina, Marija in Metka Slabe; predsednica odbora staršev: Jelka Stanič.

Prešernova šola v Castelarju

Učencev: 71 (37 dečkov in 34 deklic).

Voditeljica: Mija Markež; katehet: France Bergant; učiteljice: Lučka Selan, Danica Jerovšek, Veronika Zure, Monika Kenda, Nadica Grohar, Rožca Klemenčič (petje), Irena Žebre (pomoč v vrtcu); preds. odbora staršev: Janez Jelenc.

Rožmanova šola v San Martinu

Učencev: 30 (20 dečkov in 10 deklic).

Voditeljica: Katia Dimnik; katehet: dr. Jure Rode; učiteljice: Ana Marija Malovrh, Andreja Verbič, Danica Petkovšek, Stanka Oberžan, An-

gelca Podržaj, Saša Golob, Metka Praprotnik Luna; Elizabeta Petkovšek (telovadba), Monika Bukovec; predsednica odbora staršev: Marija Petkovšek.

Slomškova šola v Ramos Mejiji

Učencev: 60.

Voditeljica: Helena Malovrh; katehet: Jože Škerbec; učitelji: Marjan Loboda, Marjan Loboda ml., Vladi Selan, Irenka Loboda, Alenka Smole, Anka Smole, Karla Jakoš, Gabrijele Malovrh, Nancy Selan; telovadba: Tone Javoršek ml., Beti Miklavc in Sonja Tomazin; predsednica odbora staršev: Andreja Hrovat.

Šola sv. Cirila in Metoda v Mendozi

Učencev: 43 (25 dečkov in 18 deklic).

Voditeljica: Lenčka Božnar; katehet: Jože Horn; učiteljica: Bernarda Bajda, Bibi Bajda, Jadranka Ovčjak, Marjanca Bajda (petje), Pavel Nemanič (telovadba).

Krekova šola v Tucumanu

Učencev: 10. Učile: Jožejka Žakelj, Marta Žakelj, Diana Draksler, Erika Draksler.

Kunčičeva šola v Mercedes, San Luis

Učencev 7. Učila Jožica Zupanc.

SREDNJEŠOLSKI TEČAJI

Slovenski srednješolski tečaj

ravn. Marka Bajuka v Slovenski hiši

Število dijakov: 136.

Ravnatelj: lic. Albin Magister; Proforski zbor: Miriam Batagelj,

Frido Beznik, dr. Katica Cukjati, Lu. ka Debevec, Tine Debeljak ml., Marjan Hribar, Andrej Krečič, dr. Marko Kremžar, Pavlinka Korošec, Marjan Loboda, Alenka Magister, Franci Markež, Metka Mizerit, Veronika Rožanec, dr. Alojzij Starec, Jože Škerbec, Neda Vesel in arh. Jure Vombergar; tajnica: Cirila Žužek; knjižničarka: dr. Nataša Krečič; poverjenik za dopisne dijake: lic. Tomaž Rant.

Učni predmeti: verouk, slovenščina, svetovni nazori, zgodovina, zemljepis, narodopisje, živa beseda, temelji družbene vzgoje in lepo vednje.

Srednješolski tečaj v Lanusu

4 dijaki, učili Jaka Barle, Tone Gale in Janja Šušteršič.

Srednješolski tečaj v Bariločah

8 dijakov; prof. zbor: Marko Cukjati, Marjanka Jerman, Zdenka Jan, Zalka Arnšek, dr. Vojko Arko in dr. Stane Žužek.

Slovenska polnočnica v Slovenski hiši je tudi letos zbrala toliko rojakov, da so napolnili cerkev in z njo povezano dvorišče do zadnjega kotička. Slovesno božično mašo je daroval prelat dr. Alojzij Starc ob somaševanju Jožeta Guština in asistenci salezijanskega bogoslovca Tonija Hvalice. Pevski zbor Gallus je pod vodstvom Anke Gaser že četrto ure pred začetkom maše, ki je bila ob 11, pel božične pesmi. Med mašo so so spovedovali 4 dušni pastirji.

KJE JE KAJ

LETO 57

FEBRUAR 1990

UVODNIK	Rojakom na tujem (Metod Pirih, škof) ...	65
OB	Besede (France Papež)	67
PREŠERNOVEM	Cerkev v službi kulture (Tone Brulc)	68
DNEVU	Nadškof šuštar o skrbi za pravilen jezik ..	71
ROŽMAN	Ob 30-letnici smrti škofa Rožmana (Julij Savelli)	72
ZA NAŠE	Verujem v Boga Očeta vseмогоčnega (D. Emeis)	77
KRŠČANSKO	Grehi opustitve (po S. Steinerju)	78
ŽIVLJENJE	Kaj pomeni odgovornost? (Alojzij šuštar)	79
	Kruh v bogoslužju (Lojze Kozar)	81
	Sveto pismo — moj vsakdan (Franc Rozman)	83
	Demonov strahu reši nas, o Gospod (Alojz Rebula)	87
DNEVNIK	In življenje teče naprej... (France Pernišek)	89
JUBILEJ	Dr. Vinko Brumen — osemdesetletnik (Tone Brulc)	93
NAŠA	Kako je pravzaprav? (Zorko Simčič)	95
VPRAŠANJA	Razvojna teorija (evolucionizem), Alojz Geržinič	100
	Človekove pravice v luči krščanstva (Anton Stres)	103
NOVA	France Pernišek: Zgodovina slovenskega Or-	
KNJIGA	la (Rudolf Smersu)	111
ZA DRUŽINO	Vzgoja k telesnosti (D. Rost-J. Bohak) ..	113
	Vnetje slepiča — appendicitis (Miloš Kralj)	117
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) ..	119
MED NAMI	Krsti, smrti in poroke v letu 1989 (Ozna-	
V ARGENTINI	nilo)	124
	Slovenske sobotne šole v šolskem letu 1989	
	(F. Vitrih)	126
	Iz naše kronike	92, 94, 99, 112

AÑO 57

FEBRERO 1990

Malo za šalo...

„Ali ste alkoholik?“ vpraša neki moški drugega moškega, ki pride mimo.

„Jaz? Ne?“

„Prav res ne?“

„Poslušajte...“

„Nič hudega... pridržite, prosim, tole steklenico, da si zavežem čevelj.“

Kavčič sreča na cesti starejšega moškega in ga pozdravi: „Dober večer, gospod Kos. Odkar vas nisem videl, ste se zelo spremenili: prej ste bili dolgi in suhi, zdaj ste pa manjši in debelejši.“

Možakar ga začudeno gleda: „Jaz nisem Kos, ampak Kotar.“

„Neverjetno,“ reče Kavčič, „torej ste spremenili tudi ime.“

„Ali si slišala, da bodo upokojenci imeli razstavo? Boš šla pogledat?“

„Bi šla, pa ne vem, če sem dovolj lepa za razstavo.“

Ker je gostitelj pozno ponoči gostov že sit, jih prijazno nagovori: „Ne vem, kaj bi vam ponudil. Ali bi bili zadovoljni s taksijem?“

„Ali poznaš tistega, ki ti je pravkar zavpil, da si osel?“

„Ne.“

„Kako pa da on pozna tebe?“

Mož: „Če ti ni tu vseč, pojdi k svoji materi — sta res za skupaj!“

Žena: „To bi ti želel, kaj? A to pot pride ona k meni, da veš!“

Uvoženo od doma

Mnenje bratov: Lepo je živeti v bratstvu in enotnosti. Še lepše pa je živeti od njiju.

Ne vem, kdo je kriv, da se nam je pogovor „Konec dober, vse dobro!“ izpridil v konec vsega dobrega.

V zadnjem času je Jugoslavija sestavljena iz nerazvitih in obubožanih.

Motijo me straže pred vilami. Res ne vem, zakaj smo včasih nanje jurili.

Ostanite na dopustih! Tudi brez vas bo šlo.

Ne more biti drugače, saj so nam voli in troti obljubljeni, da se nam bosta cedila mleko in med.

Čim bolj je oblast ljudska, tem težje jo je iztrgati iz rok posameznikov.

Pomanjkanje ovaduhov in policajev je nevarnost za oblast. Njihov presežek pa za ljudstvo.

Če delavski razred ne bi imel hrbta, se mnogi ne bi imeli na kaj naslanjati.

Neomajno zaupajo ljudstvu. Zato so mu obrnili hrbet.

On je človek na mestu: nikamor se ne premakne.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Ita'ia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1990: A 20.000.- in izdatki za pošto. drugod 27 USA dolarjev. DENARNA NAKAZILA NA NASLOV: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovena (dr. Luis Starc). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 90.877. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.